

วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์ Journal of Digital Business and Social Sciences

(ชื่อเดิม วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์)
(Formerly Journal of Rangsit Graduate Studies in Business and Social Sciences)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
Graduate School Rangsit University

วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์

Journal of Digital Business and Social Sciences (JDBS)

ISSN 2822-0641 (Online)

วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์ (JDBS) เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Journal) ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Center: TCI) โดยจัดให้อยู่ในวารสารกลุ่มที่ 2 รับรองคุณภาพตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2572

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ปรึกษาากิตติมศักดิ์

ดร.อรรณวิทย์ อุไรรัตน์

ที่ปรึกษา

ผศ. ดร.นเรญ์ พันธราธร

ผศ. ดร.ปณมาพร สุขปลั่ง

ศ. ดร.สี่อจิตต์ เพ็ชรประสาน

กองบรรณาธิการ วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการบริหาร

ผศ. ดร.พิชิต บุญครอง

มหาวิทยาลัยรังสิต

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

มหาวิทยาลัยรังสิต

อาจารย์กิตติศักดิ์ ไตรพิพัฒน์พรชัย

มหาวิทยาลัยรังสิต

กองบรรณาธิการ (ภายนอก)

รศ. ดร.จุฑา เทียนไทย

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ. ดร. วิชิต อุ๋อัน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผศ. ดร.กฤษณา วิสมิตะนันท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผศ. ดร.พิชิต บุญครอง

รองบรรณาธิการ

ศ. ดร.สือจิตต์ เพ็ชรประสาน

ผศ. ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล

ติดต่อประสานงาน

นางสาวอริษฐาน เกียรติไพศาล

ผู้ดูแลระบบ

นายพสุ กุณทีกาญจน์

นางสาวอริษฐาน เกียรติไพศาล

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์

รศ. ดร.นพ.ชญาณีน อ่างทอง	คณะแพทยศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ. ดร.ธีระวัฒน์ สิมมาจันทร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ท. หญิง ผ.ศ.ปิยาณี ศรียา	วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
ผศ. ดร.กฤษณา วิสมิตะนันท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผศ. ดร.พัฒน์ พิสิษฐเกษม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ. ดร.พรทิศา ทิวทัศน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ. ดร.ศิวพร คุณภาพดีเลิศ	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ว่าที่ร้อยตรี ดร.ภูริพัฒน์ ชาญกิจ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ดร.เกียรติศักดิ์ จันทร์แก้ว	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.นพภูฏ สวรรณทรัพย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
นายอดิศักดิ์ ดำพลางม	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ดร.ณกมล จันทร์สม	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ปิยภรณ์ ชูชีพ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.สุมาลี สว่าง	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.กฤษฎา มุฮัมหมัด	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.พัชรหทัย จารุทวีผลบุญกุล	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ชนะเกียรติ สมานบุตร	มหาวิทยาลัยรังสิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านการวิจัยในสาขาต่างๆ ทางด้าน ดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นแหล่งระดมความคิดในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และการพัฒนาทางด้านดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนแนวความคิดความรู้ ความก้าวหน้าในด้านการวิจัย
4. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ทางด้านดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์
5. เพื่อเป็นสื่อเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ในเชิงปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ทางด้านดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์

ขอบเขต

วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์ รับผิดชอบต่อบทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า บทความดังกล่าวต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุม หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์) รวมถึงต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ขอบเขตเนื้อหาของวารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์ ครอบคลุมดังนี้

- ดิจิทัล
- สารสนเทศ
- เทคโนโลยี
- บริหารธุรกิจและการจัดการ
- บัญชี
- รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
- การท่องเที่ยวและการบริการ
- เศรษฐศาสตร์
- นิเทศศาสตร์
- นวัตกรรมสังคม
- สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การพิจารณากลับกรองบทความ

1. บทความที่จะได้รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการและมีประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎี เพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประโยชน์ในเชิงปฏิบัติที่นักปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมและชุมชน โดยบทความวิจัยที่นำเสนอจะต้องมีระเบียบวิธีวิจัยและ การวิเคราะห์ผลที่ถูกต้อง ส่วนบทความวิชาการต้องมีการนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปต่อยอดเป็นงานวิจัยได้

2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ภายใต้กระบวนการ Double-Blind Peer Review และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนการตีพิมพ์

กระบวนการพิจารณาก่อนการตอบบทความ (Peer Review)

1. กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้วสมบูรณ์
2. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพทางวิชาการ และประโยชน์ ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ
3. หากกองบรรณาธิการเห็นสมควรให้พิจารณาตีพิมพ์บทความ จะส่งบทความดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน จากหลากหลายสถาบันในสาขาที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินคุณภาพบทความเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการตีพิมพ์ โดยใช้กระบวนการกลั่นกรองแบบ Double-Blind ซึ่งทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน
4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยพิจารณาข้อเสนอแนะดังกล่าวว่าจะรับตีพิมพ์ ส่งคืนให้ผู้เขียนแก้ไขเพื่อนำส่งประเมินใหม่ หรือตัดสินใจปฏิเสธการตีพิมพ์บทความดังกล่าว ในกรณีที่บทความต้องมีการแก้ไข กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

กำหนดการเผยแพร่

- วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์ มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ประกอบด้วย
- ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน
  - ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

ข้อมูลติดต่อ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต อาคารรัตนคุณากร (ตึก 11) ชั้น 3
52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถ.พหลโยธิน ต.หลักหก อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000
โทร: 02-791-6000 ต่อ 4183
อีเมล: jdbbs@rsu.ac.th
เว็บไซต์: <https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/jdbbs/>

สารบัญ

	หน้า
COSTCAL	1
Accounting Application to Compute Product Costs and Provide Accounting Information to Support Entrepreneurs Decision – Making	
Phatteera Phengphit, Supawat Phongwatcharawat, Wanussuda Kamput, Phanee Thipwong, and Paweeya Raknim	
Opportunities and Challenges for the Sustainable Development of Railway Logistics	19
Zifei Wang and Songwut Deechongkit	
รูปแบบและกระบวนการในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย	36
ศิริสิทธิ์ ตั้งจิตกมล และจอมเดช ตริเมฆ	

COSTCAL

Accounting Application to Compute Product Costs and Provide Accounting Information to Support Entrepreneurs Decision – Making

**Phatteera Phengphit^{1*}, Supawat Phongwatcharawat², Wanussuda Kamput¹,
Phanee Thipwong¹, and Paweeya Raknim¹**

¹College of Integrated Science and Technology Lanna, Rajamangala University of Technology Lanna
Chiangmai, Thailand

²Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna
Chiangmai, Thailand

*Corresponding Author E-mail: phatteera@rmutl.ac.th

(Received: January 9, 2025; Revised: February 18, 2025; Accepted: February 20, 2025)

Abstract

This research aims to develop an accounting application (COSTCAL) to compute product costs and provide accounting information to support entrepreneurs in decision-making. The research has the following objectives: 1) to research and develop an accounting application to compute product costs and provide accounting information to assist entrepreneurs in decision-making; 2) to present and impart knowledge about product cost computation and the usage of accounting data to support business decision-making via a practical application that can be effectively used; and 3) to investigate user satisfaction regarding the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information that support entrepreneurs in decision-making.

The system's effectiveness was evaluated by three experts, while user satisfaction was assessed by 50 application users. The application was developed using the Flutter framework, with Firebase as the database management program. Descriptive statistics, including mean, standard deviation, frequency and percentages were employed for data analysis.

The research findings revealed that user satisfaction with the application demonstrated a high level of suitability and effectiveness, with an overall mean score of 4.73 and the standard deviation was 0.48. Additionally, satisfaction in terms of design and user-friendliness

had an average score of 4.68 and the standard deviation was 0.52, while the ability to calculate product costs received an average score of 4.76 and the standard deviation was 0.44. Finally, satisfaction with the application's provision of accounting information to support decision-making had an average score of 4.75 and the standard deviation was 0.48.

Keywords: Cost, CVP, Accounting, Information, Application, Digital

Introduction

The Cabinet's policy, which was submitted to the Thai Parliament on July 25, 2019, was part of the main administration policy focused on promoting, supporting, and developing small and medium enterprises (SMEs) on the main policy in Section 5, Thailand's economic development and competitiveness, and an urgent policy focusing on small and medium enterprises. It is divided into two sections: Section 3, which addresses the policy of supporting global economic volatility, and Section 6, which lays the groundwork for the national economic system in Thailand in the future (Office of the National Economic and Social Development Board, 2017).

There are currently a considerable number of entrepreneurs, including start-ups, small and medium-sized enterprises (SMEs), and social enterprises. So, if these corporate groupings, which account for the vast majority of the country's customers, are well-off, it will have an impact on the country's economic development. These entrepreneurs play an important role in the nation's overall economy. However, it turns out that in the past, these entrepreneurs were rooted in economics and faced challenges and risks from quickly changing global business, technology, and communication, which had a detrimental influence on their businesses.

This research aims to develop an accounting application to calculate product costs and provide accounting information that supports decision-making in business operations. Its goal is to promote and support local businesses, particularly community enterprises, in sectors such as agriculture, trade, and services. These businesses play a crucial role in uniting local entrepreneurs in each area to strengthen their capabilities and expand business opportunities, including micro-SMEs and small and medium-sized enterprises (SMEs). This research focuses on promoting the integration of technology to support business operations, as well as sending

specialized experts to diagnose and provide in-depth consulting. This will lead to the promotion and development of business operations in line with government policies and the university's policies mentioned earlier. Although there has been research and development of applications for recording income and expenses (Dechraksa & Thipwimon, 2017), keeping household accounts (Sriyom & Buangam, 2018), and using applications to record accounting transactions (Ariya-pim, 2022). But currently, no application for calculating product costs and providing accounting information that supports decision-making has been developed.

The researchers conducted a survey on the statistics of new entrepreneurs and small enterprises and discovered that there are 3,008 entrepreneurs in Chiang Mai's manufacturing sector (Department of Business Development, 2023). Initial field inquiries and discussions with new entrepreneurs and small businesses in Chiang Mai revealed that there is still a lack of knowledge and understanding among entrepreneurs at the upstream level regarding product cost calculation and the use of accounting data to support decision-making. As a result, the midstream level suffers from a lack of mechanisms for gathering data on product costs, which in turn affects the downstream level, preventing entrepreneurs from properly understanding their product costs and accurately setting selling prices. Therefore, the researcher is interested in studying and developing an application for calculating product costs and providing accounting information to support decision-making. It is hoped that this research will yield academic benefits and contribute to improving the operational processes of local businesses by applying specialized knowledge in cost accounting, management accounting, and technological innovations to enhance business operations. This will also elevate the competitive capabilities of new entrepreneurs and small businesses at the local level by enabling them to accurately calculate product costs and set appropriate selling prices.

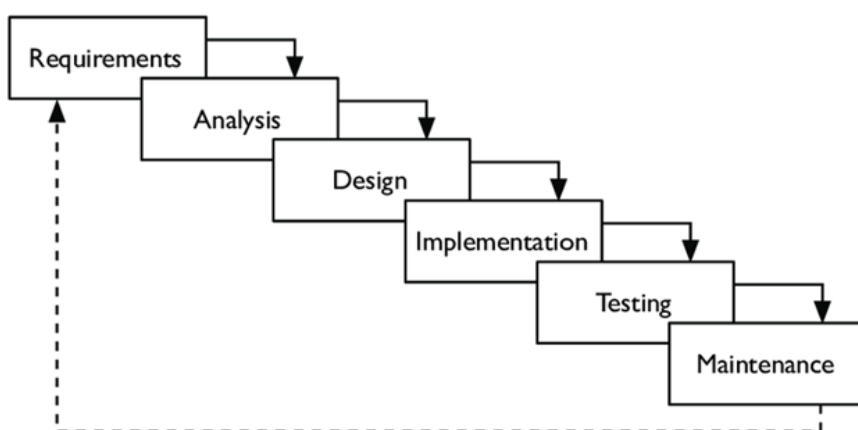
Objectives

1. Research and develop an accounting application to compute product costs and provide accounting information to support entrepreneurs' decision-making.
2. Present and impart knowledge about product cost computation and the usage of accounting data to support business decision-making via a practical application that may be effectively used.

3. Investigate user satisfaction in terms of the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information that support entrepreneurs in decision – making.

Materials and Methods

This quantitative research was characterized as developmental research. It involves the development of an application in the field of accounting to calculate product costs and provide accounting information that supports decision-making for entrepreneurs through the SDLC (Software Development Life Cycle) process.

Figure 1 System Development Life Cycle or SDLC

Source: Royce, 1970

Requirements	Gathering and documenting the needs of the end-users, which in this case are entrepreneurs who need to compute product costs and generate accounting information
Analysis	The feasibility of developing the COSTCAL application is thoroughly assessed from technical, operational, and financial perspectives. In-depth data analysis ensures that the system can handle the necessary data types and accurately compute product costs.
Design	Focuses on creating the overall architecture of the COSTCAL application, including the system's database (Firebase), user interface, and core functionalities (Flutter Framework). Detailed designs of the database and user interface ensure that the application is both technically sound and

user-friendly. This stage is crucial for laying out the blueprint of the system before moving to development, ensuring that all components will integrate seamlessly.

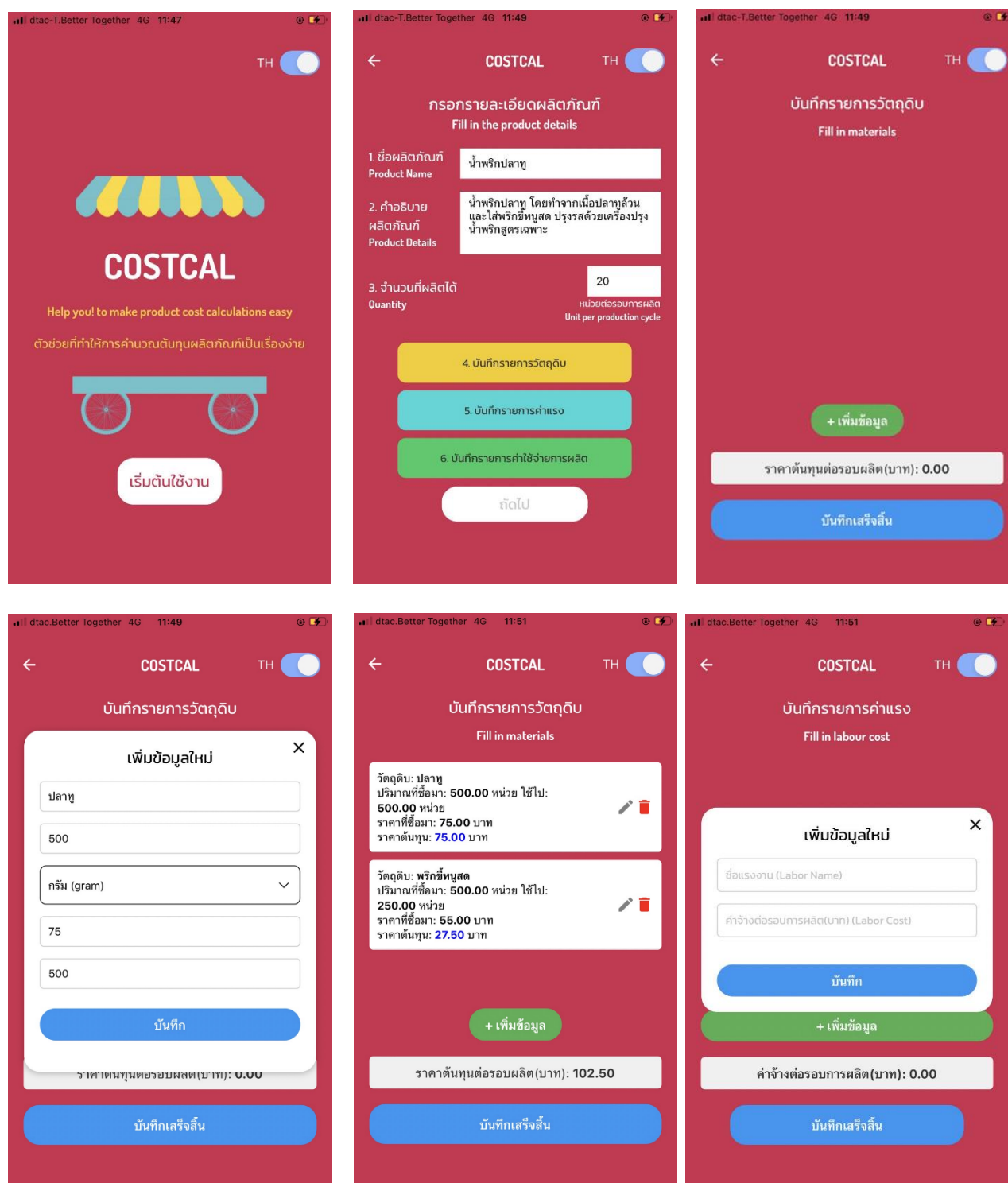
Implementation Coding, integrating necessary functionalities such as cost calculation and reporting, and ensuring smooth data flow between different components. The application is built according to the specifications outlined in the design stage, and documentation is provided to guide both developers and end-users. This stage is vital for turning the project into a working application.

Testing Unit testing, integration testing, and user acceptance testing, are conducted to identify and fix bugs, ensure that the system functions as expected, and verify that it meets the end-users' requirements. By thoroughly testing the application, this stage ensures that it is ready for deployment and use.

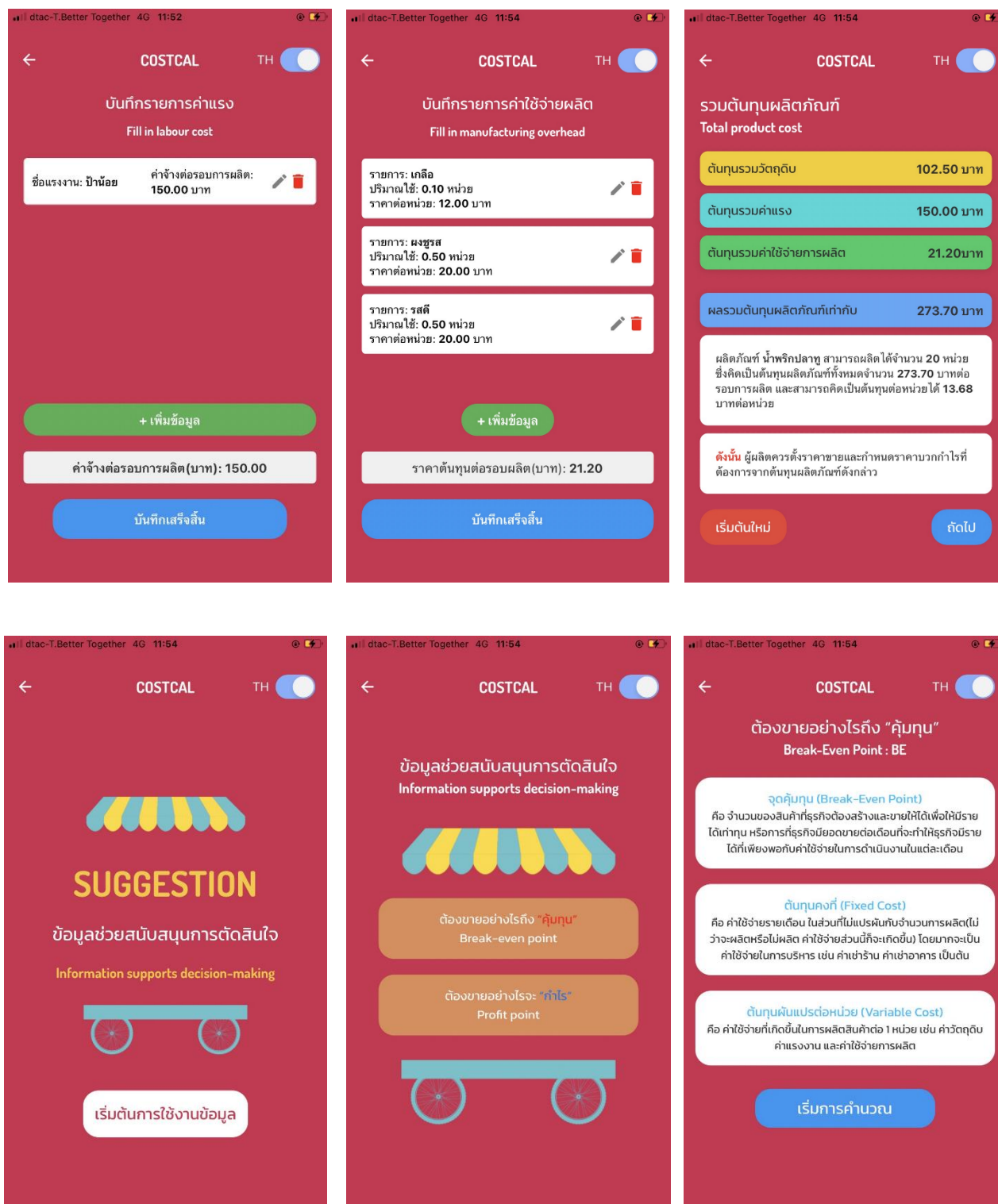
Maintenance Ongoing support to address any issues that arise post-launch. This includes bug fixes, system updates, and continuous monitoring to ensure optimal performance

Application

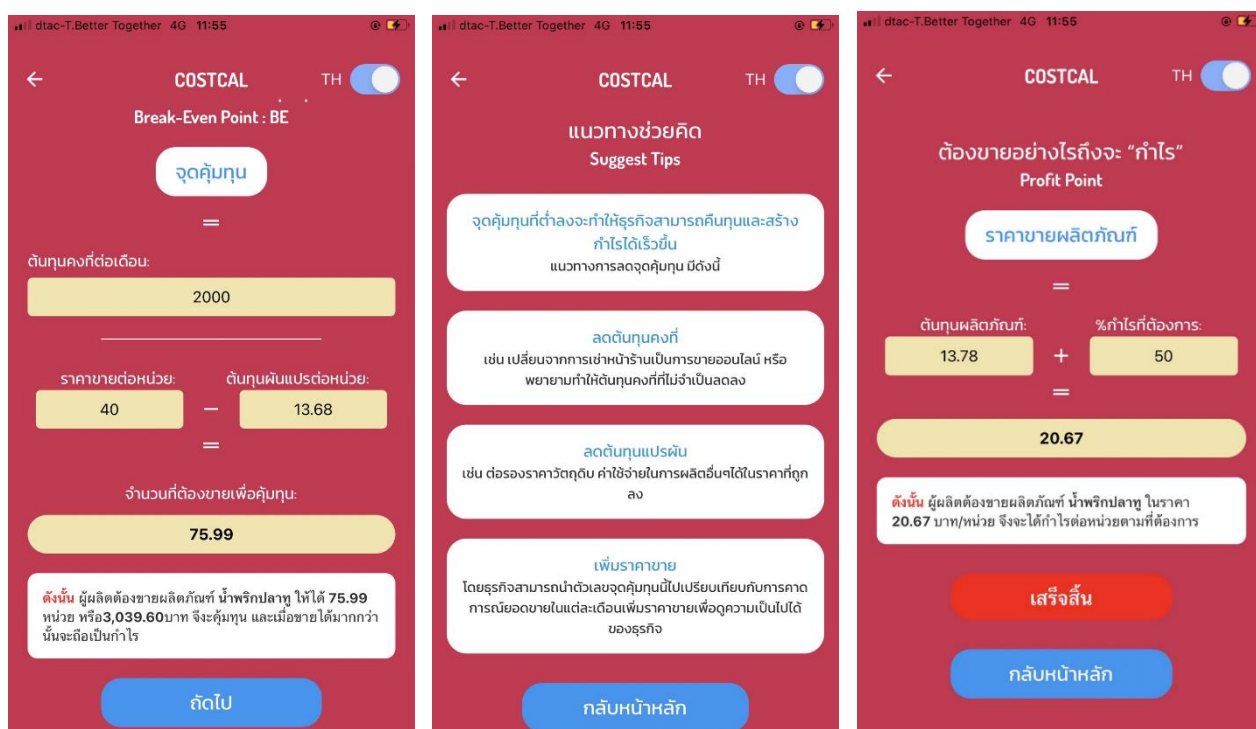
Accounting application to compute product costs and provide accounting information to support entrepreneurs' decision-making.

Figure 2 Accounting application to compute product costs and provide accounting information to support entrepreneurs' decision-making

Figure 2 Accounting application to compute product costs and provide accounting information to support entrepreneurs' decision-making (continued).

Figure 2 Accounting application to compute product costs and provide accounting information to support entrepreneurs' decision-making (continued).

Population and Sample

The population for this study consists of manufacturing entrepreneurs in Chiang Mai province in the year 2567 BE. Although the exact population size is not available, statistical data from the Department of Business Development indicates that there are 3,008 entrepreneurs in Chiang Mai's manufacturing sector (Department of Business Development, 2023). The calculated sample size is 341 cases (Krejcie & Morgan, 1970); however, due to limitations in budget and research time, a specific random sample of 50 cases was selected for this study.

Research Instruments

1) The index of item-objective congruence (IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977) using for assess the satisfaction questionnaire in terms of the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information that support entrepreneurs in decision - making for sampling underwent content validity testing using the index of item objective congruence (IOC), evaluated by three experts: one expert in computer

science and two experts in accounting. Consisting of a total of three topics as follows: (1) In terms of design and user-friendliness of the application. (2) In terms of ability to calculate product costs and (3) In terms of providing accounting information to support decision-making.

The index of alignment between the questions and the objectives of the content is scored by experts as follows:

- +1 when the question aligns with the objectives
- 0 when unsure if the question aligns with the objectives
- 1 when the question does not align with the objectives

Questions with an alignment index of 0.50 and above are selected to create a high-quality questionnaire.

2) Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach, 1990)

Cronbach's alpha coefficient was employed to evaluate the reliability of the satisfaction questionnaire using the SPSS program. An alpha coefficient of 0.70 or higher for each set of satisfaction items is considered indicative of acceptable reliability.

3) An electronic satisfaction questionnaire

The satisfaction questionnaire, designed to assess the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information to support entrepreneurs in decision-making, is divided into three sections: Section 1 collects general demographic data; Section 2 includes an evaluation of satisfaction and quality assessment based on the use of the application, which covers three areas: (1) design and user-friendliness of the application, (2) ability to calculate product costs, and (3) provision of accounting information to support decision-making. Section 3 gathers suggestions for improvement. The data is interpreted according to the following criteria (Likert, 1932):

Mean	Level of satisfaction
4.51-5.00	Highly suitable and effective
3.51-4.50	Suitable and generally effective
2.51-3.50	Neutral or neither suitable nor unsuitable
1.51-2.50	Marginally unsuitable or somewhat ineffective
1.00-1.50	Unsuitable or ineffective

Statistic for research

The descriptive statistics used in the research include mean, standard deviation, frequency, percentage, and IOC (Bacon-Shone, 2020).

1) Mean : $\bar{x}$ represents the mean (or average) in statistics. It is the arithmetic average of a set of values, calculated by summing all the values and then dividing by the number of values using the following formula for the calculation:

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{N}$$

Where;

$\bar{x}$	=	the number of values in the data set
$\sum x_i$	=	the sum of all values in the data set
N	=	the number of values in the data set

2) Standard Deviation : S.D. represents a statistical measure of the spread or dispersion of a set of data points. It shows how much individual data points deviate from the mean (average) of the dataset using the following formula for the calculation:

$$S.D. = \sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (x_i - \mu)^2}$$

Where;

N	=	total number of data points
x_i	=	each individual data point
μ	=	population mean

3) The index of item-objective congruence : IOC represents question aligns with the intended objectives or the overall goal of the test. It is a tool for evaluating the relevance and appropriateness of individual test items in relation to what they are meant to measure using the following formula for the calculation:

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

Where;

IOC	=	the index of item-objective congruence
$\sum R$	=	number of experts who rated the item as relevant

$$N = \text{total number of experts}$$

4) **Percentage** used to calculate the percentage of general data from the survey respondents, using the following formula for the calculation:

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

Where;

P	=	the percentage
F	=	the frequency to be converted into a percentage
N	=	the total frequency

Results

This research aims to develop an accounting application to calculate product costs and provide accounting information that support entrepreneurs decision - making. The results of the research are as follows:

1) The results of the satisfaction questionnaire, which assessed the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information to support entrepreneurs in decision-making, underwent content validity testing using the Index of Item Objective Congruence (IOC). This evaluation was conducted by three experts: one expert in computer science and two experts in accounting. The questionnaire addressed three main areas: (1) design and user-friendliness of the application, (2) ability to calculate product costs, and (3) provision of accounting information to support decision-making. The assessment results revealed that all questions had IOC values ranging from 0.67 to 1.00, with an overall value of 0.89, which exceeds the threshold of 0.50. This indicates that the questions possess content validity (Lawshe, 1975). As such, the questionnaire is considered valid for use in collecting data from the sample group.

The index of alignment between the questions and the objectives of the content is scored by experts as follows:

- +1 when the question aligns with the objectives
- 0 when unsure if the question aligns with the objectives
- 1 when the question does not align with the objectives

Questions with an alignment index of 0.50 and above are selected to create a high-quality questionnaire.

Table 1 Shows the result of IOC consistency index values of the questionnaire as follows:

Assessment Topics		by experts			IOC	Interpreting
		1	2	3		
1	In terms of design and user-friendliness of the application.					
1.1	The convenience of installing applications.	1	1	1	1	Accepted
1.2	The application is not complicated, convenient, and easy to use.	0	1	1	0.67	Accepted
1.3	The design of the application is suitable for use.	1	1	1	1	Accepted
1.4	The colors within the application is appropriate.	1	0	1	0.67	Accepted
1.5	The presentation of information is presented continuously and without confusion.	1	1	1	1	Accepted
				Total	0.87	Accepted
2	In terms of ability to calculate product costs.					
2.1	Records related to product costs are comprehensively documented.	1	1	1	1	Accepted
2.2	The overall product cost can be accurately calculated.	1	1	1	1	Accepted
2.3	The per-unit product cost can be accurately calculated.	1	1	1	1	Accepted
2.4	The break-even point can be accurately calculated.	1	1	1	1	Accepted
2.5	The target profit point can be accurately calculated.	1	1	1	1	Accepted
				Total	1	Accepted
3	In terms of providing accounting information to support decision-making.					
3.1	The information provided can be used to appropriately support pricing decisions.	0	1	1	0.67	Accepted
3.2	Accounting information and analysis related to the break-even point are provided appropriately to support economic decision-making analysis.	0	1	1	0.67	Accepted
3.3	Accounting information and analysis related to the target profit point are provided appropriately to support economic decision-making analysis.	0	1	1	0.67	Accepted

Table 1 Shows the result of IOC consistency index values of the questionnaire as follows:
(continued)

Assessment Topics	by experts			IOC	Inter preting
	1	2	3		
3.4 Appropriate guidance is provided for utilizing the information to support decision-making.	1	1	1	1	Accepted
3.5 The information can be appropriately used to support economic decision-making analysis.	1	1	1	1	Accepted
Total				0.80	Accepted
Overall Total				0.89	Accepted

And the reliability of the satisfaction questionnaire was assessed using Cronbach's Alpha coefficient. The results indicated that the alpha coefficient for each set of satisfaction items was 0.70 or higher, thus meeting the acceptable level of reliability.

Table 2 Shows the reliability of the satisfaction questionnaire was assessed using Cronbach's Alpha coefficient as follows:

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0.975	0.976	15

2) The results from the satisfaction questionnaire regarding the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information to support entrepreneurs in decision-making, based on data from 50 sample groups, are as follows:

The general information of the sample group, consisting of 50 participants, indicates that the majority of the sample are female, with 33 individuals (66%). The age range of the participants is 20–29 years. In terms of education, 37 individuals (74%) hold a bachelor's degree. Regarding the type of business ownership, 43 individuals (86%) operate sole proprietorships.

The evaluation of performance to assess the satisfaction of users was conducted by using an electronic questionnaire to measure user satisfaction. The questionnaire was divided into three areas: 1) in terms of design and user-friendliness of the application, 2) in terms of ability to calculate product costs, and 3) in terms of providing accounting information to support decision-making. The following criteria were used to interpret the data (Boonchom, 2010). The results of the study are shown in Table 3.

Mean	Level of satisfaction
4.51-5.00	Highly suitable and effective
3.51-4.50	Suitable and generally effective
2.51-3.50	Neutral or neither suitable nor unsuitable
1.51-2.50	Marginally unsuitable or somewhat ineffective
1.00-1.50	Unsuitable or ineffective

Table 3 Shows the satisfaction questionnaire in terms of the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information that supports entrepreneurs in decision - making as follows:

Assessment Topics	$\bar{x}$	S.D.	Interpreting
1 In terms of design and user-friendliness of the application.			
1.1 The convenience of installing applications.	4.86	0.35	Highly suitable and effective
1.2 The application is not complicated, convenient, and easy to use.	4.78	0.46	Highly suitable and effective
1.3 The design of the application is suitable for use.	4.62	0.57	Highly suitable and effective
1.4 The colors within the application is appropriate.	4.42	0.67	Suitable and generally effective
1.5 The presentation of information is presented continuously and without confusion.	4.74	0.53	Highly suitable and effective
Total	4.68	0.52	Highly suitable and effective
2 In terms of ability to calculate product costs.			
2.1 Records related to product costs are comprehensively documented.	4.64	0.56	Highly suitable and effective
2.2 The overall product cost can be accurately calculated.	4.80	0.40	Highly suitable and effective
2.3 The per-unit product cost can be accurately calculated.	4.84	0.37	Highly suitable and effective
2.4 The break-even point can be accurately calculated.	4.76	0.43	Highly suitable and effective
2.5 The target profit point can be accurately calculated.	4.78	0.42	Highly suitable and effective
Total	4.76	0.44	Highly suitable and effective

Table 3 Shows the satisfaction questionnaire in terms of the qualities of the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information that supports entrepreneurs in decision - making as follows: (continued)

Assessment Topics	$\bar{x}$	S.D.	Interpreting
3 In terms of providing accounting information to support decision-making.			
3.1 The information provided can be used to appropriately support pricing decisions.	4.72	0.45	Highly suitable and effective
3.2 Accounting information and analysis related to the break-even point are provided appropriately to support economic decision-making analysis.	4.76	0.52	Highly suitable and effective
3.3 Accounting information and analysis related to the target profit point are provided appropriately to support economic decision-making analysis.	4.70	0.54	Highly suitable and effective
3.4 Appropriate guidance is provided for utilizing the information to support decision-making.	4.78	0.46	Highly suitable and effective
3.5 The information can be appropriately used to support economic decision-making analysis.	4.78	0.42	Highly suitable and effective
Total	4.75	0.48	Highly suitable and effective
Overall Total	4.73	0.48	Highly suitable and effective

As shown in Table 3, the results indicate a highly suitable and effective level of overall satisfaction with COSTCAL, the accounting application's ability to calculate product costs and provide accounting information to support entrepreneurs in decision-making, with an average score of 4.73 and the standard deviation was 0.48. Satisfaction in terms of the application's design and user-friendliness has an average score of 4.68 and the standard deviation was 0.52, while the ability to calculate product costs received an average score of 4.76 and the standard deviation was 0.44. Additionally, the application's provision of accounting information to support decision-making garnered an average score of 4.75 and the standard deviation was 0.48.

Discussion

The introduction of this accounting application challenges traditional models of financial management for small businesses. Traditionally, many entrepreneurs rely on manual or semi-automated processes to compute product costs and analyze their financial data, which

can be time-consuming and prone to errors. By providing a digital tool that automates these processes, this application significantly reduces the margin of error and streamlines financial management tasks. This shift toward more sophisticated technological solutions is particularly important in the context of the growing reliance on digital tools in the entrepreneurial space. In accordance with the study of Suhayati and Riandani (2019), the adoption of accounting software and applications by SMEs is a crucial area of research, revealing a complex interplay of factors driving this transition and its consequences. Studies have consistently highlighted the perceived usefulness and ease of use of such software as major drivers of adoption. These applications promise streamlined financial management, reduced manual workload, and improved accuracy in financial reporting and are consistent with the study of Agrawal and Jethy (2024), which found improved financial management through accounting applications can positively impact SME performance, enabling better decision-making and enhanced operational efficiency.

When comparing COSTCAL with other accounting applications, COSTCAL stands out by providing a more specialized focus on calculating product costs and supporting decision-making for entrepreneurs. Unlike many traditional accounting software that mainly offers basic financial reporting, COSTCAL includes decision support tools that simulate financial scenarios, offering entrepreneurs actionable insights. Many other accounting applications may lack such tailored features.

The findings also indicate that the application may serve as a model for expanding the scope of accounting tools available to small businesses; the application's functionality could easily be adapted for other industries. As entrepreneurs in various fields face similar challenges with product cost calculation and decision-making, this application could serve as a valuable tool for a wider range of businesses, enhancing overall business.

Conclusion

In conclusion, this research demonstrates the significant potential of accounting applications to support entrepreneurs in managing product costs and making informed business decisions. The application developed in this study serves as a practical tool that integrates accounting knowledge with modern technology, enabling entrepreneurs to compute product costs accurately and access critical financial data for decision-making. By achieving the

three key objectives —developing a functional application, educating entrepreneurs on its use, and assessing user satisfaction.

The study highlights the value of such applications in enhancing business operations. Future research may focus on expanding the application's features, incorporating additional financial metrics, and further exploring its impact on long-term business success. Additionally, addressing the needs of users with varying levels of accounting knowledge could help enhance the application's accessibility and usability.

Acknowledgements

I would like to express my sincere gratitude to the Thailand Science Research and Innovation Organization (TSRI) for providing the financial support that made this research possible. Their generous funding and belief in the importance of this study have been invaluable throughout the research process.

Additionally, I would like to thank all the individuals who contributed their time, expertise, and guidance to this project. Without their collaboration and support, this research would not have been successful.

Lastly, I am deeply grateful to my family and colleagues for their encouragement and continuous support during the course of this work

References

- Agrawal, S., & Jethy, J. (2024). An Analysis of Cloud-based Accounting Software: A Literature Review on Features, Performance, and User Satisfaction. *International Journal For Multidisciplinary Research*, 6(2), 1-12. <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2024.v06i02.15692>
- Ariya-pim, N. (2022). Accounting with applications for new generation entrepreneurs in the Thailand 4.0 era: A case study of community enterprises in the food sector, Mueang district, Khon Kaen Province. *Journal of Academic and Research*, 12(1), 303-314.
- Boonchom, S. (2010). *Fundamentals of research* (8th ed.). Bangkok: Suveeriya.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Dechraksa, S., & Thipwimon, C. (2017). Development of a personal finance management application on Android operating system. *Journal of Computer Science and Information Technology Projects*, 3(1), 1-7.

-
- Department of Business Development. (2023). *Analysis of Upper Northern Business Group 1*. Retrieved from <https://www.dbd.go.th/>
- Gamkhet, W. (2008). *Research methodology in social sciences* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563-575. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- Likert, R. (1932). A technique for measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 5-55.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). *Summary of the Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9640&filename=index
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.
- Royce, W. W. (1970). Managing the Development of Large Software Systems. *Proceedings of IEEE WESCON*, 26, 328-388.
- Sri-phon, P. (2021). Development of application for use food delivery services in Khon Kaen. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 7(1), 1-12.
- Sriyom, U., & Buangam, P. (2018). Development of an Android operating system application for household accounting in Nakhon Si Thammarat Province. *Far Eastern University Academic Journal*, 12(2), 57-69.
- Suhayati, E., & Riandani, I. (2019). Accounting Application for Small Medium Enterprises. *IOP Conference Series Materials Science and Engineering*, 662(3), 032056. <https://doi.org/10.1088/1757-899X/662/3/032056>

Opportunities and Challenges for the Sustainable Development of Railway Logistics

Zifei Wang^{1*}, and Songwut Deechongkit²

¹Student of the Master of Science in Management of Logistics, Graduate School, Rangsit University, Thailand

²Lecturer of the Master of Science in Management of Logistics, Graduate School, Rangsit University, Thailand

*Corresponding Author E-mail: 768364928@qq.com

(Received: March 19, 2025; Revised: April 10, 2025; Accepted: April 22, 2025)

Abstract

This study assesses the current status of railway logistics development, emphasizes the rapid development of railway logistics technology in China and the strategic advantages of Thailand, and explores the opportunities and challenges of railway logistics in sustainable development. A qualitative research methodology was used to obtain primary data through interviews with three Chinese railway logistics company managers and three Thai railway logistics experts, and secondary data, such as government reports and industry publications, were content analyzed in order to integrate the results of the literature review and expert interviews. The study finds that policy support and technological innovation are key opportunities for advancing sustainable development, while infrastructure constraints, technological upgrades, and inadequate policy frameworks are the main challenges. This paper proposes recommendations to strengthen technological research, infrastructure investment, green policy reforms, and optimize international cooperation to promote sustainable development of railway logistics and provide strategic guidance for railway logistics enterprises, policymakers, and future research on the sustainable development of railway logistics.

Keywords: Railway Logistics, Sustainable Development, Green Logistics, Logistics Management

Introduction

The impact of environmental pollution on human existence is increasing, and sustainable development has become a global strategic consensus. As an efficient and economical mode of long-distance freight transportation, railways have great potential for energy saving and emission reduction (Wang & Chen, 2023). According to the International Energy Agency (IEA), railways consume only 3% of global transportation energy, but carry 9% of passengers and 7% of freight, and their energy consumption is only one-fifth of that of trucks. However, the electrification rate of the global rail network is only one-third, and as low as 1% in North America (Annika et al., 2022).

According to the United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP), the sustainability of rail logistics is reflected in economic, environmental and social benefits. Enhanced rail connectivity and intermodal transport can improve transport efficiency and reduce the high emissions associated with road transport, bringing rail emissions close to zero. In addition, rail logistics can create jobs and improve regional connectivity (Secretariat of the Trans-Asian Railway Network Working Group, 2023). China's railway logistics is undergoing a digital transformation, but the degree of informatization is still below global standards and the system has limited openness, which affects resource integration (Jiao, 2024). Nonetheless, the energy efficiency advantage of rail freight fits China's ecological goals (Zhang, 2021).

This study explores the opportunities and challenges of sustainable development of China-Thailand railway logistics in the context of national policies, economic benefits and technological advances, and provides strategic recommendations for enterprises and policy makers. As the construction of the China-Thailand railway progresses, Thailand can improve transport efficiency, reduce carbon emissions, and modernize its infrastructure for sustainable development by introducing Chinese smart equipment.

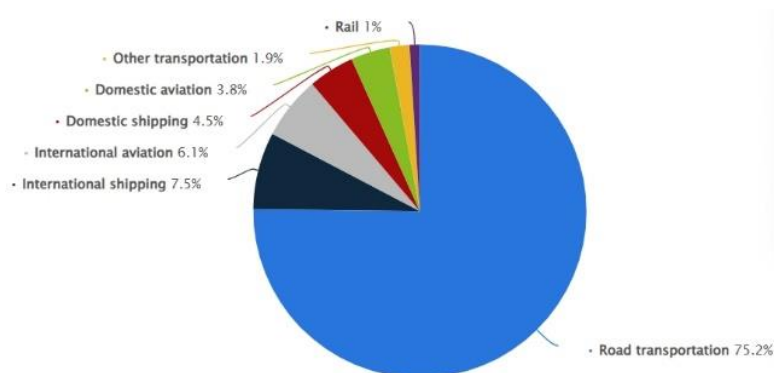
Research objectives

1. To compare the current level of development of the railway logistics industry in China and Thailand.
2. To explore opportunities and challenges for further sustainable development of railway logistics.

Literature Review

1. Current Status of the Rail Logistics Industry in China and Thailand

Rail transport accounts for 1% of global inland transport carbon emissions, while road transport accounts for 69% (Tianpeining, Maobaohua, Tongruiyong, Zhanghaoxiang, & Zhouqi, 2023). In 2023, global road transport carbon emissions will account for 75.2%, and rail transport carbon emissions will still account for 1% (Statista, n.d.). Relying on the Internet of Things (IoT), real-time tracking, and intermodal transportation, rail logistics in China has grown by 29% (Singh et al., 2021). Policy support and infrastructure investment have driven modernization, but uneven regional development has also led to uneven logistics development (Zhang, W., Zhang, X., Zhang, M., & Li, 2020).

Figure 1 Distribution of carbon dioxide emissions produced by the transportation sector worldwide in 2023

Source: Statista, n.d.

The share of rail transportation in Thailand's total freight transport is only about 2.4%. 81.85% of the rail network is single-track, limiting transportation capacity (Hengsadeekul, Chaosakul, Parichatprecha, & Pakdeenarong, 2024). The government promotes the double-track project and the “Eastern Economic Corridor” railway plan, but is constrained by old infrastructure, insufficient capacity, and intermodal inefficiencies (Peetawan & Suthiwartnarueput, 2018). Cross-border railways (China-Laos-Thailand) promote regional integration (Hengsadeekul et al., 2024).

2) Ideal State of Sustainable Development of Railway Logistics

Sustainable railway logistics relies on green technologies, optimal dispatching and intermodal transportation (Singh, Elmi, Krishna Meriga, Pasha, & Dulebenets, 2022). Fuel-efficient locomotives, electrification and renewable energy are key (Larina, Larin, Kiriliuk, & Ingaldi, 2021). Policy support, infrastructure investment and intermodal transportation can reduce carbon emissions and improve efficiency (Pinto, Mistage, Bilotta, & Helmers, 2018).

3) Key Opportunities for Sustainable Development of Rail Logistics

3.1) Policy support: China's 14th Five-Year Plan promotes railway expansion and tax incentives. Belt and Road promotes international railway connectivity, and Thailand benefits from China-Thailand railway cooperation. The construction and operation of high-speed rail will not only bring a large number of direct, indirect and induced jobs, such as Spain's "Basque Y" project created about 100,000 jobs, but also promote the development of tourism, for example, high-speed rail has increased foreign tourists in Spain by 1.3%, tourism revenue increased by 1.7%, and the extension of Japan's Shinkansen has also brought about 20% growth in leisure tourists. In addition, high-speed rail also has significant external benefits, with Australian research showing that it can bring about A \$48 billion in total social benefits, including time savings, emissions reductions, congestion relief and road accidents, reflecting the important role of high-speed rail in promoting sustainable transport development

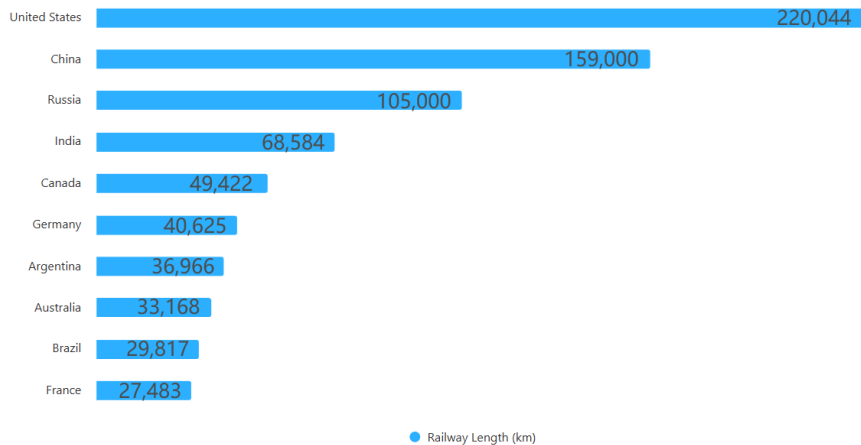
3.2) Technological innovation: High-speed railways, Internet of Things (IoT), and automation to improve logistics efficiency and tracking capabilities (Liu, Schraven, de Bruijne, de Jong, & Hertogh, 2019).

3.3) Cooperation strategies: China-ASEAN cooperation and AIIB funding to improve infrastructure and promote regional economic integration (Punyaratabandhu & Swaspitchayaskun, 2021).

4) Key Challenges for Sustainable Development of Rail Logistics

4.1) Environmental issues: Rail transportation is still dependent on fossil fuels and needs to invest in green technologies (Godil, Yu, Sharif, Usman, & Khan, 2021).

4.2) Technological challenges: High costs, limited coverage, and old equipment affecting transportation efficiency, need to expand rail network and upgrade infrastructure (Pinto et al., 2018).

Figure 2 Countries with the Largest Railway Networks (2025 Ranking)

Source: Mfk, 2024

4.3) Market competition: High initial investment in railways, low flexibility, high road competition, need to optimize intermodal transport and modernize infrastructure (Hengsadeekul et al., 2024).

5) Adaptation Strategies for Railway Logistics Companies

Logistics service providers need to integrate green practices, improve information technology, and invest in artificial intelligence and the Internet of Things (Singh et al., 2022). Open up logistics information systems and enhance market information sharing to improve competitiveness (Jiao, 2024).

Table 1 Shows the current status of the railway logistics industry in China and Thailand

Current Status of the Rail Logistics Industry in China and Thailand	Cited in or Reference
Current Status of the Rail Logistics Industry in China	Tian, Mao, Tong, Zhange, and Zhou (2023) Singh et al. (2021) Zhang et al. (2020)
Current Status of the Rail Logistics Industry in Thailand	Hengsadeekul et al. (2024) Peetawan and Suthiwartnarueput (2018)

Table 1 Shows the current status of the railway logistics industry in China and Thailand (continued)

Current Status of the Rail Logistics Industry in China and Thailand	Cited in or Reference
Ideal State of Sustainable Development of Railway Logistics	Singh et al. (2022) Larina et al. (2021) Pinto et al. (2018)
Key Opportunities for Sustainable Development of Rail Logistics	Liu et al. (2019) Punyaratabandhu and Swaspitchayaskun (2021)
Key Challenges for Sustainable Development of Rail Logistics	Godil et al. (2021) Pinto et al. (2018) Hengsadeekul et al. (2024)
Adaptation Strategies for Railway Logistics Companies	Singh et al. (2022) Jiao (2024)

Methodology

The study utilized a qualitative research methodology and semi-structured interviews with six experts covering technological innovations, policy frameworks, and industry practices. The interviews were conducted using open-ended questions to guide the experts in sharing their insights, and data were collected using high-quality recording equipment. Secondary data sources included government reports, sustainability reports, industry publications, and case studies.

Interviewed experts included three academics from the University of Thailand (two lecturers in logistics management and one associate professor of industrial engineering and government logistics advisor), all of whom have been in the field for more than 30 years, and three senior engineers from a prominent railway logistics company in China who are currently in leadership positions and have deep theoretical and practical experience. Intentional sampling was used to ensure that the experts provided in-depth insights into the sustainable development of railway logistics (Iriste & Katane, 2018). Data were analyzed using content analysis to systematically identify terminology, phrases, and conceptual frequencies in the

literature and secondary data, and integrating the results of the literature review and interviews through the framework synthesis method to draw conclusions.

Table 2 Key Themes and Expert Consensus on China–Thailand Development Factors

Theme	Key Insights	Frequency
Infrastructure investment	Major in China, limited in Thailand	5 out of 6 experts
Regulatory barriers	Present in both countries	4 out of 6 experts
Technological innovation	Strong in China, emerging in Thailand	5 out of 6 experts
Environmental goals	Shared commitment, different progress levels	6 out of 6 experts

Research Results

The interview results obtained from expert interviews, analyzing the current state, advantages, ideal conditions, key challenges, and strategic directions for sustainable railway logistics development in China and Thailand.

Although both China and Thailand are actively developing railroad logistics to improve logistics and transportation efficiency, there are significant differences in actual operations, system advantages and challenges.

Table 3 Current Status of the Railway Logistics System

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Infrastructure	Extensive and advanced	Outdated, mostly single track	Both are modernizing	China is more advanced
Technology	High-speed, digitalized	Basic, undergoing upgrades	Both improving efficiency	China is leading in smart tech

Table 3 Current Status of the Railway Logistics System (continued)

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Policy Support	Railroad fixed asset investment is expected to remain above RMB 650 billion by 2025	PPP model & gradual support	Both support expansion	China has larger-scale funding
International Cooperation	Broad under Belt & Road	Regional focus (China-Thailand rail)	Both promote cross-border logistics	China has global partnerships
Transport Capacity	High domestic & international freight	Limited, road-reliant	Both aim to increase freight capacity	China's system is more efficient
Environmental Goals	The annual reduction in greenhouse gas emissions is equivalent to nearly 15 million tons of carbon dioxide	Promoting eco-friendly transport	Both prioritize sustainability	-

The railroad logistics system of China and Thailand have their own advantages, and although they are jointly committed to environmental protection and technological upgrading, there are differences in the application of technology, the way of policy support and the scope of international cooperation, reflecting the different levels of economic development and strategic priorities of the two countries.

Table 4 Significant Advantages of Railway Logistics

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Transport Capacity	Large-scale & cost-effective	Strategic location for trade	Both enhance connectivity	China excels in logistics volume
Environmental Goals	Advanced green technologies	Infrastructure upgrades for sustainability	Both reduce carbon footprint	China is ahead in green tech
Technology	Integrated smart logistics	Needs further modernization	Both investing in technology	China leads in automation
International Trade	Belt & Road-driven freight corridors	ASEAN trade connections	Both improve cross-border efficiency	China has a wider network

China and Thailand's geographic location and policies are conducive to the development of rail logistics, and both emphasize technological advancement and international cooperation. However, while China relies on a well-developed railroad network and advanced technology, Thailand needs to optimize its infrastructure and promote regional cooperation to strengthen its position as a logistics hub in Southeast Asia.

Table 5 Key Opportunities in Railway Logistics Development

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Geography	Belt and Road routes	SE Asia hub for cross-border transport	Use location to boost rail logistics	China: global focus; Thailand: regional focus
Technology	Smart, high-tech railway systems	Upgrade tech & management systems	Tech = key to efficiency	China: advanced systems; Thailand: basic upgrade

Table 5 Key Opportunities in Railway Logistics Development (continued)

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Policy	Direct gov't investment & incentives	PPP model for infrastructure funding	Gov't support plays key role	China: state-led; Thailand: public-private
Environment	Aligns with global carbon goals	Local green strategies	Emphasize sustainability	China: global impact; Thailand: local focus
Cooperation	Global (e.g., China-Europe Express)	Regional (ASEAN & neighbors)	Committed to international collaboration	China: global; Thailand: regional

Both Chinese and Thai experts agree that achieving ideal rail logistics requires upgrading infrastructure and promoting technological innovation and policy support, but the strategies have different emphases: China focuses on the application of technology and the optimization of domestic demand, while Thailand focuses on infrastructure and regional cooperation, reflecting the differences between the two countries in terms of their economic development and geographic location.

Table 6 Key Challenges in Railway Logistics Development

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Infrastructure	Upgrading needed in some areas	Requires large-scale investment	Both require modernization	China optimizes, Thailand builds
Technology	Requires continuous upgrades	Lacks advanced systems	Both face tech challenges	China focuses on leadership, Thailand on adoption

Table 6 Key Challenges in Railway Logistics Development (continued)

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Policy	More market-driven reforms	Needs stronger incentives	Both depend on policy support	China moves toward marketization
Environment	Reducing large-scale impact	Introducing green logistics	Both focus on carbon reduction	China is globally aligned, Thailand is regional
International Cooperation	Belt & Road-driven expansion	Regional logistics partnerships	Both emphasize cooperation	China has broader outreach

Railroad logistics service providers in China and Thailand share common needs and challenges in realizing sustainable development, such as investment in technology, human resource development, and environmental practices, but with different implementation priorities: China focuses on technological upgrading and international expansion, while Thailand needs to strengthen basic technology and regional cooperation. These preparations will help to better respond to future trends and market demands.

Table 7 Strategic Directions for Future Development

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Infrastructure	Expand high-speed & freight rail	Upgrade single to double-track	Both upgrading networks	China expands, Thailand modernizes
Technology	IoT & AI-driven logistics	Introducing smart systems	Both integrating digitalization	China has advanced AI logistics

Table 7 Strategic Directions for Future Development (continued)

Feature	China	Thailand	Commonalities	Differences
Policy & Market	Flexible market-driven strategies	PPP-based incentives	Both need strong policy backing	China focuses on deregulation
Environmental Sustainability	Electrification & renewables	Green logistics strategies	Both promote sustainability	China invests in clean energy
International Partnerships	Belt & Road global projects	ASEAN regional cooperation	Both enhance connectivity	China operates at a larger scale

From semi-structured interviews with six experts, can be analyzed systematically and integrating the results of the literature review for being concluded as follow.

Conclusion, Discussions and Recommendation

1. Conclusion

1) Development Status and Infrastructure

Thailand relies on an aging single-track rail system (Hengsadeekul et al., 2024), while China has more advanced technology and an extensive rail network (Singh et al., 2021). This study points out that there are significant differences in rail logistics infrastructure between China and Thailand. In contrast, existing studies may focus more on the current state of infrastructure in a single country and lack cross-country comparisons, especially in terms of technology and infrastructure.

2) Technology Applications

This study emphasizes the application of information technology and intelligence in railway logistics, such as China's more advanced information management in high-speed rail and freight services. This is consistent with the existing literature that emphasizes the key role of technological innovation in improving logistics efficiency (Liu et al., 2019), but this study adds a new dimension to cross-country research by providing a specific comparison of the extent of technological application in China and Thailand.

3) Policy Supports and International Cooperation

The study found that both China and Thailand emphasize the importance of national policy support and international cooperation (Punyaratabandhu & Swaspitchayaskun, 2018). However, compared to previous studies, this study can explore in more detail the specifics of different national policies and their impact on the sustainable development of railway logistics, especially in the context of the PPP model and the “Belt and Road” initiative.

4) Environmental Objectives and Sustainable Development

This study emphasizes the centrality of environmental protection and sustainable development in railway logistics strategies (Godil et al., 2021). While the concept of green logistics is also widely discussed in the existing literature, this study provides more specific data and comparative analysis to illustrate the differences and challenges in achieving these goals in China and Thailand.

2. Discussion

1) Infrastructure

China's railroads are technologically advanced and well networked, while Thailand still relies on an old monorail system, showing a significant development gap.

2) Technology application

China is more mature in informationization and intelligent management, especially in high-speed rail and freight services; this study is the first cross-country study that compares China and Thailand in terms of technology application.

3) Policies and cooperation

Both countries emphasize policy support and international cooperation, especially in the context of the PPP model and the “Belt and Road”, which provide more in-depth policy analysis for existing studies.

4) Environmental protection and sustainable development

The study emphasizes the importance of green logistics and reveals the differences and challenges in achieving environmental protection goals in China and Thailand through concrete data and comparisons.

3. Recommendation

1) Recommendations for Enterprises

Enterprises should actively adapt to new technologies to improve service quality and operational efficiency, while focusing on environmental practices and rapid changes in the market. Chinese firms can concentrate more on the integrated application of high-end technologies (e.g., AI, IoT, Big Data Analytics, Blockchain Technology, Automation and Robotics), while Thai firms should focus more on the application of basic technologies and the deepening of regional cooperation.

2) Suggestions for Policymakers

The government should continue to provide strong policy support and financial investment to promote market reform orientation and enhance the market competitiveness of railway logistics. In addition, policymakers should pay attention to international cooperation and regional economic integration, especially in terms of policies on cross-border transportation and environmental protection, in order to support the sustainable development of railway logistics.

3) Suggestions for Future Research Directions

Future research on the sustainable development of railway logistics should focus on the application and challenges of information and smart technologies (e.g., the Internet of Things, artificial intelligence and big data) in enhancing transport efficiency, as well as analyzing countries' strategies for upgrading and expanding railway infrastructure and their impact on transport capacity. The study should also assess the environmental and economic benefits of green technologies in railway logistics and promote the development of low-carbon transportation modes. In addition, the impact of policies, regulations and market incentives on the sustainable development of railway logistics is crucial, especially how governments can support private investment and international cooperation through policies. Further research should also explore the optimization of international cooperation and intermodal transport systems, as well as how market demand drives innovation in railway logistics services. These research directions will not only contribute to the development of the industry, but also provide strategic guidance to policymakers and practitioners.

Reference

- Annika, Z., Felix, R., Mirko, P., Henning, S., Dustin, B., Bruno, V., & Maeyce, T. (2022). *Riding the rails to sustainability*. Retrieved from <https://www.bcg.com/publications/2022/riding-the-rails-to-the-future-of-sustainability>
- Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. (2023). *Policies and Issues Related To the Development and Operationalization of the Trans- Asian Railway Network*. Bangkok: United Nations ESCAP.
- Godil, D. I., Yu, Z., Sharif, A., Usman, R., & Khan, S. A. R. (2021). Investigate the role of technology innovation and renewable energy in reducing transport sector CO emission in China: A path toward sustainable development. *Sustainable Development*, 29(4), 694-707.
- Hengsadeekul, T., Chaosakul, T., Parichatprecha, R., & Pakdeenarong, P. (2024). The current situation and the directions of changes in rail freight transport in thailand. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, 8(9), Article 6790.
<https://doi.org/10.24294/jipd.v8i9.6790>
- Iriste, S., & Katane, I. (2018, May 2). Expertise as a Research Method in Education. In *Rural Environment. Education. Personality (REEP)* (Vol. 11, pp. 74-80).
<https://doi.org/10.22616/REEP.2018.008>
- Jiao, P. (2024). Research on the informatization and optimization of railway freight logistics. *Engineering Management*, 5(2), 97-99.
- Larina, I. V., Larin, A. N., Kiriliuk, O., & Ingaldi, M. (2021). Green logistics— Modern transportation process technology. *Production Engineering Archives*, 27(3), 184-190.
- Liu, X., Schraven, D., de Bruijne, M., de Jong, M., & Hertogh, M. (2019). Navigating transitions for sustainable infrastructures—The case of a new high-speed railway station in jingmen, China. *Sustainability*, 11(15), 4197. <https://doi.org/10.3390/su11154197>
- Mfk. (2024). *Countries with the largest railway networks (2025 ranking)*. Retrieved from <https://worldostats.com/infrastructure/railway-network-by-country/>
- Peetawan, W., & Suthiwartnarueput, K. (2018). Identifying factors affecting the success of rail infrastructure development projects contributing to a logistics platform: A thailand case study. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 39(2), 320-327.

- Pinto, J. T. D. M., Mistage, O., Bilotta, P., & Helmers, E. (2018). Road-Rail Intermodal Freight Transport as a Strategy for Climate Change Mitigation. *Environmental Development*, 25, 100-110. <https://doi.org/10.1016/j.envdev.2017.07.005>
- Punyaratabandhu, P., & Swaspitchayaskun, J. (2018). The political economy of China–thailand development under the one belt one road initiative: Challenges and opportunities. *The Chinese Economy*, 51(4), 333-341.
- Punyaratabandhu, P., & Swaspitchayaskun, J. (2021). Thailand’s perception and strategy toward China’s BRI expansion: Hedging with cooperating. *The Chinese Economy*, 54(1), 69-77.
- Secretariat of the Trans-Asian Railway Network Working Group. (2023). Policies and issues related to the development and operationalization of the Trans-Asian Railway Network. Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. Retrieved from [https://www.unescap.org/sites/default/d8files/event- documents/ESCAP_TARN\(8\)_5_C.pdf](https://www.unescap.org/sites/default/d8files/event- documents/ESCAP_TARN(8)_5_C.pdf)
- Singh, P., Dulebenets, M. A., Pasha, J., Gonzalez, E. D. R. S., Lau, Y. -Y., & Kampmann, R. (2021). Deployment of Autonomous Trains in Rail Transportation: Current Trends and Existing Challenges. *IEEE Access*, 9, 91427-91461. doi:10.1109/ACCESS.2021.3091550
- Singh, P., Elmi, Z., Krishna Meriga, V., Pasha, J., & Dulebenets, M. A. (2022). Internet of things for sustainable railway transportation: Past, present, and future. *Cleaner Logistics and Supply Chain*, 4, 100065. <https://doi.org/10.1016/j.clscn.2022.100065>
- Statista. (n.d.). *Transport CO2 emissions shares by type*. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/1185535/transport-carbon-dioxide-emissions-breakdown/>
- Tian, P. -N., Mao, B. -H., Tong, R. -Y., Zhange, H. -X., & Zhou, Q. (2023). Analysis of carbon emission level and intensity of China’s transportation industry and different transportation modes. *Climate Change Research*, 19(3), 347-356. doi:10.12006/j.issn.1673-1719.2022.183

- Wang, T., & Chen, J. (2023). Exploration of Design Strategies for International Public Logistics Product Services in the Context of Sustainable Development: A Case Study of the “The China Railway Express”. In Z. Wang, Q. Wu, S. Liu, G. Wang, & J. Li (Eds.), *Proceedings of the 2023 2nd International Conference on Public Service, Economic Management and Sustainable Development (PESD 2023)* (pp. 283-291). Dordrecht: Atlantis Press.
- Zhang, W., Zhang, X., Zhang, M., & Li, W. (2020). How to coordinate economic, logistics and ecological environment? Evidences from 30 provinces and cities in China. *Sustainability*, 12(3), 1058. <https://doi.org/10.3390/su12031058>
- Zhang, Y. (2021). *Analysis on the current situation and trend of high-speed rail freight development*. Retrieved from https://chn.oversea.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2021&filename=WLJS202104007&uniplatform=OVERSEA&v=1mEA9r8RWLE7zMy_eaXiS7lh4PYlwhgWrHUvBvhRAI99_5yl2t56Z9C1q3Qhyju2

รูปแบบและกระบวนการในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย
Formats and Processes for Coordinating Cooperation Between the Public
and Private Sectors to Enhance the Quality of Life of the Elderly
in Public and Private Elderly Care Facilities in Thailand

ศิริสิทธิ์ ตั้งจิตกมล^{1*}, และจอมเดช ตริเมฆ²

Sirasit Tangjitgamol^{1*}, and Jomdet Trimek²

¹ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

²วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

¹Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics, College of Leadership and
Social Innovation, Rangsit University

²College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University

*Corresponding Author E-mail: sirasit.tangjitgamol@gmail.com

(Received: March 25, 2025; Revised: May 8, 2025; Accepted: May 27, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน 2) ศึกษาแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในต่างประเทศ 3) นำเสนอแนวทางบูรณาการการดูแลผู้สูงอายุโดยภาครัฐและเอกชน โดยงานวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม รวมถึงการหาหน้าที่บริหารสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชนเป็นระยะเวลา 9 ปี โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 คน จาก 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ สถานประกอบการภาครัฐ สถานประกอบการภาคเอกชน นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุและญาติที่ใช้บริการสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยจากผลการศึกษาพบว่า การจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการภาครัฐมีระดับคุณภาพชีวิตที่ครบถ้วนภายใต้ข้อกำหนดของแต่ละสถานที่ ในขณะที่สถานประกอบการภาคเอกชนมีมาตรฐานการดูแลที่ยืดหยุ่นและคุณภาพสูงกว่าทางภาครัฐ นอกจากนี้ผลการศึกษาแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น พบว่า ระบบการจดทะเบียนและบริหารงบประมาณของภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จากข้อมูลดังกล่าว งานวิจัยได้นำเสนอแนวทางบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยเน้นการสร้างระบบชะลอความเสื่อมของสุขภาพ การยกระดับบริการด้านสุขภาพ การเอื้อสิทธิแก่ภาคเอกชนให้มีบทบาทมากขึ้น และส่งเสริมการลงทุนร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการใช้ระบบ

"ร่วมกันจ่าย (Co-pay 50-50)" หรือ BONUS's Model เพื่อพัฒนาระบบดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ทัดเทียมมาตรฐานเทียบเท่าสากล

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, สังคมสูงอายุ, คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุชายขอบ

Abstract

This qualitative research examines the "models and processes for public-private collaboration to enhance the quality of life of elderly residents in public and private elderly care facilities in Thailand." The primary objectives are: (1) to investigate the quality-of-life management models for elderly individuals in public and private elderly care facilities; (2) to explore approaches to elderly care management in other countries; and (3) to propose an integrated public-private model for elderly care in Thailand. This study employs qualitative research methods, including in-depth interviews and participant observation, alongside nine years of private experience in managing a private elderly care facility. The key informants consist of nine individuals from four main groups: representatives from public elderly care facilities, private elderly care facilities, academics specializing in elderly care policies, and elderly residents and their families utilizing these services in Thailand. The results reveal that public elderly care facilities adhere to standardized quality-of-life criteria within institutional regulations, while private facilities exhibit greater flexibility and higher service quality. Additionally, a comparative analysis of elderly care models in Sweden, the United States, and Japan highlights the crucial role of government taxation and budget management in developing welfare policies and enhancing elderly well-being. Based on these insights, this study proposes an integrated framework for improving the quality of life of the elderly in Thailand. The proposed model emphasizes health deterioration prevention, enhancement of healthcare services, increased private sector involvement, and joint public-private investments. Furthermore, the study introduces the "Co-pay 50-50" or BONUS's Model, a cost-sharing approach aimed at advancing elderly care systems in Thailand to align with international standards.

Keywords: Elderly, Aging Society, Quality of Life in the Elderly, Marginal Elderly

บทนำ

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2567) ได้รายงานจำนวนประชากรโลก ด้วยอัตราจำนวนประชากร 8,045 ล้านคนในปี พ.ศ. 2566 โดยแบ่งเป็นประชากรชาย 4,043 ล้านคน และประชากรหญิง 4,002 ล้านคน โดยที่จำนวนประชากรสูงอายุหรือผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีบนโลกนั้น มีจำนวน 1,144 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 14.2 ของประชากรโลกทั้งหมด

นอกจากนี้สถาบันข้างต้นยังได้ทำการคาดการณ์ว่า จำนวนประชากรโลกจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลา 60 ปีถัดไป จาก 8,200 ล้านคนในปี พ.ศ. 2568 สู่ 10,300 ล้านคนในปี พ.ศ. 2623 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นก้าวกระโดดจาก 350 ล้านคนในปี 2518 เป็น 1,100 ล้านคนในปี 2568 อันเป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีรวมถึงนวัตกรรมทางการแพทย์สมัยใหม่ที่สามารถยืดเวลาและรักษาชีวิตของมนุษย์ให้ยืนยาวยิ่งขึ้น ส่งผลให้อัตราการเสียชีวิตที่น้อยลงและนโยบายควบคุมประชากรหรือค่านิยมในสังคมปัจจุบันทำให้อัตราการเกิดใหม่และประชากรวัยเยาว์และวัยทำงานลดลง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่มีผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม ย่อมส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในทุกปัจเจกบุคคลสังคมวงกว้าง (United Nations, 2024)

โดย ในปี พ.ศ. 2565 นั้น ทวีปที่มีอัตราส่วนผู้สูงอายุในประเทศมากที่สุดคือ ทวีปยุโรป อเมริกาเหนือ และภาคพื้นสมุทร โดยมีอัตราร้อยละ 26, 23 และ 17 ตามลำดับ ทว่าสำหรับทวีปอาเซียนนั้น มีจำนวนผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 649 ล้านคน จากประชากรอาเซียนทั้งหมด 4,723 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13.74 ของประชากรทั้งหมดในทวีปอาเซียน โดยมีประเทศ สิงคโปร์ (ร้อยละ 22.96) ไทย (ร้อยละ 18.86) เวียดนาม (ร้อยละ 13.84) มาเลเซีย (ร้อยละ 11.43) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 10.86) และเมียนมา (ร้อยละ 10.76) ของประชากรทั้งหมดในทวีปอาเซียน โดยมีประเทศญี่ปุ่นมีอัตราการเติบโตของ สังคมผู้สูงอายุแบบรวดเร็วที่สุดในทวีป ด้วยอัตราส่วนประชากรสูงอายุในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 35.84 ของประชากรทั้งหมดในประเทศ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 หรือกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมดในประเทศ ซึ่งมากกว่าร้อยละ 10.4 ตามเกณฑ์ จากการคาดการณ์ว่าประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2565 คือ มีสัดส่วนของประชากรสูงอายุคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยใช้เวลาเพียงแค่ 17 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาอันสั้นหากเทียบกับอัตราการเติบโตเชิงจำนวนของสถานการณ์ผู้สูงอายุหลายประเทศทั่วโลก (กันยารัตน์ จันทรสว่าง, 2564)

องค์การสหประชาชาติได้นิยามคำว่า “ผู้สูงอายุ” ไว้ว่า เป็นทั้งเพศหญิงและชายที่มีอายุเกิน 65 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป (United Nations, 2024) อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลกที่จริงจังไม่นิยามและตั้งเกณฑ์อายุกับนิยามของผู้สูงอายุ เนื่องจาก ผู้ที่มีอายุมากยังสามารถประกอบอาชีพและช่วยเหลือตนเองได้อย่าง

หลากหลายอย่าง เพราะฉะนั้น การนิยามเฉพาะเจาะจงคำว่าผู้สูงอายุ นั้น เป็นเรื่องที่ยังสามารถถกเถียง และยังสามารถขยายคำจำกัดความได้อย่างไม่สามารถจำแนกเฉพาะเจาะจงได้อย่างชัดเจน โดยมีปัจจัยอย่างการแบ่งตาม สังคม (Social) วัฒนธรรม (Culture) และสภาพร่างกาย (Functional Markers) ตามบริบทในแง่ของกฎหมาย เงินทุนสนับสนุน และนโยบายของประเทศนั้น ๆ ที่เป็นตัวกำหนดภายใต้บทบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศเป็นหลัก

สำหรับประเทศไทยนั้น ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดบริบทและบทบาทสมรรถภาพของประชาชนผู้ถือสัญชาติไทยหรือวัยเกษียณไว้ที่ 60 ปี หรือมีความหมายว่าเป็น “ผู้สูงอายุ” โดยอายุที่ถูกกำหนดโดยราชบัญญัติฉบับนี้สามารถตีกรอบ ปัจเจกบุคคลที่ถือสัญชาติไทยและอาศัยอยู่ในประเทศไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะถูกเรียกว่า ผู้สูงอายุ ทำให้ได้รับสิทธิพิเศษบางอย่างเหนือพลเมืองอื่น ๆ เช่น เงินบำนาญ บำนาญ เบี้ยเลี้ยงผู้สูงอายุ ที่จอดรถพิเศษสำหรับผู้สูงอายุสำหรับสถานที่ราชการ และการจัดลำดับคิวเพื่อรับบริการในโรงพยาบาล เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ผู้สูงอายุในประเทศที่มีจำนวนมากเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผลที่ตามมา หลายประการคือ ระบบสาธารณสุขโรค การรองรับเชิงเศรษฐกิจ สถานที่อยู่อาศัย และสถานที่บริการจากภาครัฐไม่เพียงพอต่อการบริการผู้สูงอายุ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) นอกจากนี้ วัฒนธรรมครอบครัวเดี่ยวในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกในครอบครัวเพียงพ่อ แม่ และลูก หรือปัจจัยค่าครองชีพที่ทุกคนต้องหางานทำ ต่างจากอดีตที่แต่ละครอบครัวจะมีลูกหลานจำนวนมาก จึงทำให้มีสมาชิกในครอบครัวบางท่านสามารถให้เวลามาดูแลผู้สูงอายุหรือประกอบกิจกรรมช่วยเหลือการดำรงชีวิตเองได้ ตามค่านิยมเชิงวัฒนธรรมในสังคมไทยที่มีแนวคิดที่ว่า “ลูกหลานผู้ดูแลผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความกตัญญู ใครไม่เลี้ยงดูพ่อแม่เป็นผู้กตัญญู” ย่อมส่งผลกระทบต่อภาระดูแลและเวลาที่ให้กับผู้สูงอายุในครอบครัว ด้วยข้อจำกัดของสังคมไทยในปัจจุบันของลักษณะการเพิ่มจำนวนของครอบครัวเชิงเดี่ยว (จิระวัฒน์ ปั่นเปี่ยมรัชฎ์ และคณะ, 2559) ส่งผลให้ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น

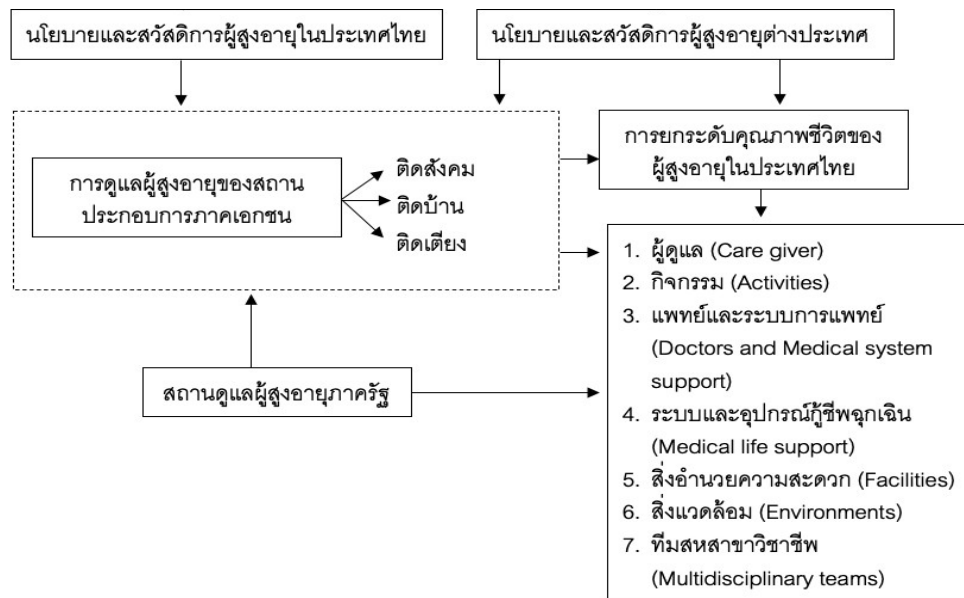
แม้จะมีสถานประกอบการภาครัฐในการให้บริการดูแลผู้สูงวัยในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ยังคงมีช่องว่างจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม คือ มีผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐได้อย่างทั่วถึง ทำให้ผู้สูงวัยส่วนใหญ่ยังคงต้องต่อสู้ทางสังคมในการรับบริการภาครัฐ ส่งผลให้เกิด “ผู้สูงวัยชายขอบ” เช่น ต้องไปรอรับการบริการสุขภาพที่โรงพยาบาลตั้งแต่เช้า เงินสนับสนุนภาครัฐไม่เพียงพอ หรือการที่ผู้สูงวัยที่ไม่มีลูกหลานดูแลไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม (ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ, 2558) แม้ภาครัฐจะมีการจัดการปัญหาดังกล่าว เช่น บ้านพักบางแคที่เป็นหนึ่งในสถานดูแลผู้สูงวัยของภาครัฐ มีอัตราการะยะเวลารอจองคิวที่ 30 ปี จำนวนอัตรารอคิวคงที่ 2,900 คิว หรือโครงการกึ่งเอกชน ได้แก่ คอนโดสรวงคนเฒ่าที่สามารถรองรับผู้สูงวัยได้เพียง 250 คน โดยผู้พักอาศัยต้องจ่ายเงินแรกเข้า 300,000 บาท จึงอาจกล่าวได้ว่า จำนวนสวัสดิการภาครัฐเชิงที่อยู่อาศัยไม่สามารถตอบโจทก์ต่อจำนวนผู้สูงวัยที่มีความจำเป็น (ณัฐกานต์ อมาตยกุล, 2561) จากช่องว่างของการบริการจากภาครัฐดังกล่าว ส่งผลให้มีกิจการการลงทุนในสถานดูแลผู้สูงวัยภาคเอกชน ซึ่งสามารถเป็นผู้เติมช่องว่าง

โดยช่วยลดปัญหาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัย ความเหลื่อมล้ำทางสังคมต่อผู้สูงวัยในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ และสถานดูแลผู้สูงวัยภาครัฐที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสังคมผู้สูงวัย โดยสถิติของอัตราการก่อตั้งธุรกิจดูแลผู้สูงวัยรายใหม่ที่เกิดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 79.31 ของจำนวนธุรกิจดูแลผู้สูงวัยทั้งหมด ผลประกอบการเชิงรายได้ของสถานประกอบการภาคเอกชนทั้งประเทศมีอัตราสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีรายได้ ในปี พ.ศ. 2560 – 2562 อยู่ที่ 460.07, 772.23 และ 1,008.56 ล้านบาทตามลำดับ ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าภาคเอกชนได้มีการลงทุนในการเตรียมความพร้อมของสังคมสูงวัยที่เติบโตขึ้นโดยรองรับความต้องการของผู้สูงวัยในเชิงที่อยู่อาศัยและการดูแล (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564)

กระทรวงสาธารณสุขจะออกพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 เพื่อใช้ควบคุมดูแลมาตรฐานของสถานดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชนให้ดำเนินการตาม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานประกอบการภาคเอกชนสามารถเป็นผู้แก้ปัญหาสังคมสูงวัยระยะยาวจากการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัย ความเหลื่อมล้ำทางสังคมต่อผู้สูงอายุชายขอบในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ สถานดูแลผู้สูงอายุภาครัฐไม่เพียงพอต่อความต้องการในการรองรับการเติบโตเชิงจำนวนของสังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ ภาครัฐยังคงไม่มีนโยบายที่ส่งเสริม ช่วยเหลือ และบูรณาการร่วมกับสถานประกอบการเอกชนดังกล่าว และการเติบโตเชิงจำนวนของสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชนโดยที่ไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐ

ดังนั้น สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาว่า สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและภาคเอกชนแตกต่างกันอย่างไรภายใต้บริบทที่หลากหลาย รวมถึงเราจะมีวิธีและกระบวนการร่วมมือกันในการที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยได้อย่างไร

โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดหลักเรื่องคุณภาพชีวิตของประชากรสูงวัย หลักการจากนโยบายสาธารณะและกฎหมายของผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบรัฐสวัสดิการในประเทศไทยรวมเข้ากับแนวคิดการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ (Public-Private Partnerships) ในการอธิบายคุณภาพชีวิตของประชากรสูงวัยที่อาศัยในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยภายใต้องค์ประกอบคุณภาพชีวิตของประชากรสูงวัย ได้แก่ องค์ประกอบด้านร่างกาย องค์ประกอบด้านจิตใจ องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ในสังคม และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมและสถานที่ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นพลวัต ซึ่งสามารถนำไปสู่กรอบความคิดการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ดังนั้น การที่สังคมไทยกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสมบูรณ์ (Aged Society) โดยมีประชากรสูงวัยเป็นตัวกำหนดอนาคตของประเทศผ่านคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัย สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจว่า รูปแบบไหนที่จะเหมาะสมกับการยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านการจัดการแบบบูรณาการจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยแบบเป็นรูปธรรมที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน
2. เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในต่างประเทศ
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการดูแลผู้สูงอายุ

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยมุ่งเน้นการศึกษาทัศนะและความคิดเห็นจากประสบการณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเรื่องนโยบาย มาตรการ วิธีการดูแล และรูปแบบการจัดการของสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย ผนวกเข้ากับศึกษาวิธีการดูแลผู้สูงอายุในต่างประเทศอย่าง ประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น โดยใช้หลักการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ภายใต้การสัมภาษณ์แต่ละสถานที่

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ผู้วิจัยได้เลือกสถานประกอบการผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีจุดเด่นและแตกต่างในประเทศไทย โดยผู้วิจัยมีจุดประสงค์มุ่งเน้นศึกษาถึงกลุ่มผู้บริหารสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายผู้สูงอายุในประเทศไทย และกลุ่มผู้สูงอายุและญาติที่ใช้บริการสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยมีผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 9 คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มย่อยได้แก่

- 1) การศึกษาระบบการดูแลศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค
- 2) การศึกษาระบบการดูแลโครงการคอนโด สว่างคนิเวศ
- 3) การศึกษาระบบการดูแลบ้านพักผู้สูงอายุ เพชรเกษมเนอร์สซิ่งโฮม
- 4) การศึกษาระบบการดูแลบ้านพักผู้สูงอายุ ชันไชนเนอร์สซิ่งโฮม
- 5) การศึกษาและสอบถามนักวิชาการด้านนโยบายผู้สูงอายุในไทย
- 6) การศึกษาและวิเคราะห์ผู้สูงอายุและญาติผู้สูงอายุผู้ใช้บริการสถานประกอบการเอกชน

และรัฐบาล

โดยจำนวนผู้ให้ข้อมูลสามารถแบ่งเป็นตามจำนวนได้ดังต่อไปนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแคจำนวน 1 ท่าน ผู้บริหารโครงการคอนโด สว่างคนิเวศ 1 ท่าน ผู้บริหารบ้านพักผู้สูงอายุ เพชรเกษมเนอร์สซิ่งโฮม 1 ท่าน ผู้บริหารบ้านพักผู้สูงอายุ ชันไชนเนอร์สซิ่งโฮม 1 ท่าน นักวิชาการด้านนโยบายผู้สูงอายุในไทย 2 ท่าน ไทย และกลุ่มผู้สูงอายุและญาติที่ใช้บริการสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย 3 ท่าน

เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Techniques)

ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแสวงหาประเด็นหลักและประเด็นรองของผลลัพธ์การวิจัย จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการนำตัวเข้าไปมีประสบการณ์โดยตรงจากการบริหารงานของสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชน

โดยการเลือกใช้วิธีการ การเก็บข้อมูลโดยตรงจากผู้เกี่ยวข้องในหลายฝ่ายและหลายระดับเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากกว่าข้อมูลข่าวสารที่มีการเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ นอกจากนั้น คำถามที่ใช้ยังสามารถศึกษาได้ในหลายแง่มุม รวมทั้ง คุณภาพชีวิตที่มีหลายองค์ประกอบทั้งทางร่างกาย ความรู้สึก จิตใจ ทัศนคติการนึกคิด และสัมพันธภาพทางสังคมทำให้เห็นภาพรวมจากมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยได้นำคำถามการวิจัยปรึกษาและพัฒนา กับอาจารย์ที่ปรึกษา อีกทั้งผู้วิจัยได้ทดลองลงพื้นที่และทำงานภาคบริหาร เพื่อศึกษานำร่อง (Pilot Study) ซึ่ง

ได้นำคำถามการวิจัยไปทดลองสัมภาษณ์กับสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชน รวมถึงมีโอกาสได้สัมภาษณ์พูดคุยกับกลุ่มแพทย์ที่โรงพยาบาลวชิระพยาบาล เมื่อวันที่ 5-10 มกราคม พ.ศ. 2568

จริยธรรมการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการแจ้งพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล ทั้งนี้ข้อมูลจากการวิจัยได้รับความร่วมมือในบางส่วนสำหรับการเปิดเผยชื่อ นามสกุล และรายละเอียดที่ระบุตัวตนเป็นอย่างดี

กระบวนการวิเคราะห์ตีความของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้กระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพอันได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแสงประเด็นหลัก (Major Themes) จากการสัมภาษณ์ทั้งหมด มาพิจารณาแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อย ในระหว่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการกระบวนการสะท้อน (Reflection) ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการตรวจสอบ พร้อมทั้งทบทวนความเข้าใจของผู้วิจัยต่อเนื้อหาและการตีความตามกรอบแนวคิดทฤษฎีในการแสวงหาข้อค้นพบหรือคำตอบของการวิจัยนี้

ผลการวิจัย

รูปแบบและแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยของสถานประกอบการภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) จำแนกผู้สูงวัยเป็น 3 ประเภทตามลักษณะการใช้ชีวิตด้านกายภาพ คือ 1) ติดสังคม โดยบุคคลสามารถใช้ชีวิตในสังคม 2) ติดบ้าน ผู้ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ที่บ้าน และ 3) ติดเตียง คือ ผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอยู่บนเตียงตมส่วนใหญ่ ซึ่งการใช้ชีวิตของผู้สูงวัยตามลักษณะข้างต้นนั้นเกี่ยวข้องกับ “คุณภาพชีวิตของผู้สูงวัย” โดยตรง ซึ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย (Physical Domain) 2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships Domain) และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Domain)

ตามหลักเกณฑ์จากพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 โดยพระราชบัญญัติฯ ที่บังคับใช้นั้นกำหนดอัตราส่วนของผู้ดูแลต่อผู้สูงวัย คือ 1 คนต่อ 5 คน ตามลำดับ ผลจากการวิจัยด้านสถานภาพด้านร่างกายของผู้สูงวัยในสถานประกอบการนั้น อัตราส่วนดังกล่าวมีความแตกต่างกันระหว่างสถานประกอบการภาครัฐและภาคเอกชน โดยพบว่า อัตราส่วนของผู้ช่วยพยาบาลซึ่งเป็นพนักงานดูแลผู้สูงวัยในสถานประกอบการบ้านพักบางแคมป์อัตราส่วน 1 ผู้ดูแล ต่อ 10-15 ของผู้สูงวัยในบ้านพักฯ นอกเหนือจากข้อจำกัดทางจำนวนผู้ดูแลที่ไม่เพียงพอและต่ำกว่าที่กำหนดไว้แล้ว ด้านนโยบายและงบประมาณจากหน่วยงาน

ภาครัฐยังคงค่อนข้างจำกัด ในสถานประกอบการบ้านพักบางแค มีงบประมาณอยู่ที่ 57 บาทต่อผู้สูงวัยต่อคนต่อวัน ซึ่งจำนวนดังกล่าวต้องบริหารจัดการอาหารให้ครบ 3 มื้อและของว่าง ตามข้อบังคับของพรบ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ส่วนในสถานประกอบการโครงการสว่างนิเวศนั้นมีพันธกิจในการดูแลเฉพาะผู้สูงวัยที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้และมีกำลังทรัพย์ในระดับหนึ่งเท่านั้น จึงไม่มีปัญหาของจำนวนผู้ดูแล และงบประมาณค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ส่วนสถานประกอบการดูแลผู้สูงวัยภาคเอกชนได้ทำตามกฎหมายภายใต้มุมมองการดูแลตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้สูงวัยที่ใช้บริการตามมาตรฐานกฎหมายพรบ. ข้างต้นได้เป็นอย่างดี โดยมีจำนวนผู้ดูแลตรงตามเกณฑ์ขั้นต่ำ หรือมากกว่า รวมทั้งไม่มีข้อจำกัดของงบประมาณด้านอาหารเนื่องจากการบริหารจัดการจากค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากครอบครัวผู้สูงวัยโดยตรง

ส่วนองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมภายใต้ขอบเขตคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยในสถานประกอบการนั้น จากการวิจัยพบว่า ทุกสถานประกอบการดูแลผู้สูงวัยในภาครัฐและภาคเอกชนนั้น มีมาตรฐานที่ค่อนข้างดี เนื่องจากการออกแบบห้องและตัวตึก พื้นที่ใช้สอย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้สูงวัยสามารถใช้งานได้ ในแต่ละสถานประกอบการมีครบถ้วนตามพรบ.ฯ ซึ่งให้ประโยชน์ต่อผู้สูงวัยในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย

ส่วนองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้นพบว่า ทั้งสถานประกอบการภาครัฐและภาคเอกชน มีการให้บริการครบแบบมีเงื่อนไข กล่าวคือ ผู้สูงวัยที่อาศัยในสถานประกอบการภาครัฐและภาคเอกชนนั้น มีปฏิสัมพันธ์อันดีจากกลุ่มผู้สูงวัยที่อาศัยในสถานประกอบการเดียวกัน เนื่องจากมีอายุและฐานะใกล้เคียงกันเลยมีทัศนคติ การพูดคุย แบบแผนการใช้ชีวิต ลักษณะครอบครัว และปัญหาทางชีวิตค่อนข้างคล้ายกัน ส่งผลให้การเข้าถึงสังคมของผู้สูงวัยในสถานประกอบการเดียวกันนั้น มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนกิจกรรมด้านปฏิสัมพันธ์โดยผู้ดูแลนั้น ยังมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ ผู้ดูแลในสถานประกอบการภาครัฐที่มีจำกัดทำให้การสนับสนุนเป็นไปได้จำกัด ในขณะที่ไม่มีข้อจำกัดดังกล่าวในสถานประกอบการภาคเอกชน เงื่อนไขอีกประการที่พบในสถานประกอบการทั้ง 2 แห่ง คือ กิจกรรมปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นไปตามลักษณะของสภาพร่างกายของผู้สูงอายุโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ติดเตียงนั้น จะเป็นข้อจำกัดด้านคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกายและด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงวัยที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

จากผลการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้สูงวัยที่อาศัยในสถานประกอบการภาครัฐอย่าง “บ้านพักผู้สูงวัยบางแค” และ “โครงการสว่างนิเวศ” นั้น มีคุณภาพชีวิตที่ครบองค์ประกอบแต่มีเงื่อนไข หรือกล่าวได้ว่า ภาครัฐได้ดำเนินการด้านนโยบายและภาคปฏิบัติแบบครบองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยที่อาศัยในสถานประกอบการด้วยคุณภาพที่ดีกว่าทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ ปฏิสัมพันธ์ในสังคม และสิ่งแวดล้อม หากเปรียบเทียบกับสถานฯภาคเอกชนอย่างบ้านพักผู้สูงวัยเพชรเกษมเนอร์สซิงโฮม และบ้านพักผู้สูงวัยซันไซน์เนอร์สซิงโฮม ที่ซึ่งมีการให้บริการและการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยแบบครบองค์ประกอบคุณภาพชีวิตแบบดีตามความต้องการของผู้อยู่อาศัยเป็นหลัก

รูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยในต่างประเทศ

จากการศึกษานโยบายการดูแลผู้สูงวัยจากภาครัฐและเอกชนในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นนั้น สามารถสรุปนโยบายโดยการเปรียบเทียบกับนโยบายการดูแลผู้สูงวัยในประเทศไทยได้ดังต่อไปนี้

1) ประเทศสวีเดน

ประเทศสวีเดนเป็นประเทศที่มีคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยอันดับต้นๆของโลก ทั้งนี้ เป็นผลจากการที่ประเทศเป็นรัฐแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic) โดยภาครัฐจะจัดสรรสวัสดิการแก่ประชากรทุกคนอย่างเท่าเทียมและครบถ้วน ค่าใช้จ่ายสวัสดิการได้มาจากการบริหารระบบภาษี ระบบรัฐสวัสดิการ รวมถึงระบบบำนาญและระบบประกันสังคมที่ดี โดยอัตราการเก็บภาษีของประชากรอยู่ที่ 50% ของรายได้ทั้งหมดของประชากร โดย 30% ของอัตราการเก็บภาษีจะถูกส่งไปที่ท้องถิ่นเพื่อพัฒนา และอีก 20% ของอัตราการเก็บภาษีจะเข้าสู่รัฐบาลกลาง ส่วนระบบบำนาญของประเทศสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ บำนาญจากรายได้ทั่วไป บำนาญจากการทำงาน และบำนาญจากการลงทุนส่วนตัว

โดยที่ประชากรสูงวัยที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปจะได้รับรัฐสวัสดิการตามอัตราการจ่ายภาษี ทว่าสำหรับประชากรที่มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่เสียภาษีนั่นจะได้รับเงินช่วยเหลือทดแทนจากรัฐบาลกลาง สวัสดิการที่นอกเหนือจากเงินบำนาญข้างต้นนั้น ทางรัฐยังได้จัดสวัสดิการให้แก่ประชากรสูงวัย คือ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เงินอุดหนุนผู้สูงวัย การให้บริการจากบุคลากรทางการแพทย์ตามที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการดูแลผู้สูงวัย สิ่งพื้นฐานในการดำรงชีวิต และส่วนลดในการเดินทางของผู้สูงวัย

หากเปรียบเทียบรัฐสวัสดิการและเงินเกษียณตอนสูงวัยระหว่างประเทศสวีเดนและประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า ระบบรัฐสวัสดิการของไทยนั้นไม่สามารถเทียบกับระบบรัฐสวัสดิการของประเทศสวีเดนได้เลย โดยผู้สูงวัยในประเทศไทยที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป สามารถขอรับบริการต่าง ๆ จากภาครัฐได้ แต่การเข้าถึงสิทธิพิเศษต่าง ๆ ของผู้สูงวัยเป็นได้ยากและไม่ทั่วถึง เนื่องจากรัฐสวัสดิการในประเทศไทยนั้น เป็นรัฐสวัสดิการประเภทเสรีนิยม (Liberal) ที่หากประชาชนผู้เข้าไม่ถึงรัฐสวัสดิการ ต้องรับผิดชอบด้วยการซื้อประกันจากภาคเอกชนหรือหาทางเลือกในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการจากรัฐด้วยทางอื่นแทน ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจมาจากการดูแลหลังเกษียณของผู้สูงวัยที่ไม่เสียภาษีไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น เบี้ยช่วยเหลือผู้สูงวัยอยู่ที่ 600 -1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงวัย หรือการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลที่ต้องรอคิวและระยะเวลาการนัดเพื่อพบแพทย์ที่ใช้เวลาค่อนข้างนาน ส่วนผู้สูงวัยที่มีฐานะปานกลางถึงฐานะดีในประเทศไทยนั้นจะเลือกอยู่ที่สถานพยาบาลหรือสถานประกอบการดูแลผู้สูงวัยภาคเอกชน ซึ่งต่างจากประเทศสวีเดนที่ภาครัฐได้คุมอำนาจการบริหารแบบเบ็ดเสร็จภายใต้นโยบายสนับสนุนผู้สูงวัยในประเทศอย่างมีคุณภาพ

2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

การให้ความสำคัญต่อสิทธิผู้สูงวัยในประเทศมหาอำนาจของโลกอย่างสหรัฐอเมริกา ที่เป็นดินแดนอิสระ (The Land of the Freedom and Independence) ส่งผลให้อุดมคติในการใช้ชีวิตของ

ประชากรในประเทศมีแนวคิดที่อิสระต่อการกระทำทุกอย่าง ทั้งทางด้านความคิด การดำเนินชีวิตภายใต้กรอบของกฎหมาย การหาเงินที่ใช้ช่องว่างของกฎหมายในการกระทำธุรกรรม รวมทั้งอิสระด้านการเลือกที่อยู่อาศัยในการใช้ชีวิตในช่วงท้ายของประชากรสูงวัย โดยสามารถแบ่งที่อยู่อาศัยออกเป็น 6 รูปแบบ คือ การอยู่บ้านของตนเอง บ้านเช่า ที่พักเฉพาะผู้สูงวัย สถานประกอบการดูแลผู้สูงวัย การส่งผู้ดูแลตามบ้าน และศูนย์ดูแลผู้สูงวัยที่มีสมองเสื่อมโดยเฉพาะ

นอกเหนือจากแนวคิดในการใช้ชีวิตของประชากรแล้ว การที่พลเมืองเสียภาษีถูกต้องตามกฎหมายระบบประกันสังคม ระบบบำนาญและระบบประกันสุขภาพ ทำให้มีสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในการดูแลสุขภาพทั้งจากโปรแกรมช่วยเหลือด้านการแพทย์ เครื่องนุ่งห่ม การช่วยเหลือด้านอาหาร ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย กล่าวคือ พลเมืองสูงวัยที่เสียภาษีถูกต้องตามกฎหมายสามารถพึ่งพิงทางการเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลตอนเกษียณในการดูแลชีวิตทั้งหมด หรืออยู่ด้วยทุนทรัพย์ของตนเองสำหรับประชากรสูงวัยที่มีฐานะค่อนข้างดี อุดมคติด้านอิสระการใช้ชีวิตข้างต้นนั้นได้นำไปการบริหารรัฐสวัสดิการภายในประเทศสู่ระบบบริหารงานสวัสดิการแบบเสรีนิยม (Liberal) ที่มีกลไกทางการจัดสรรสวัสดิการแห่งรัฐขั้นพื้นฐานเพียงพอต่อประชากรให้เข้าถึง

เมื่อเปรียบเทียบกับสวัสดิการรัฐในประเทศไทยกับข้อมูลจากประเทศสหรัฐอเมริกาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ระบบประกันสังคมและรัฐสวัสดิการสำหรับพลเมืองสูงวัยที่เสียภาษีถูกต้องตามกฎหมายนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นไปทางเศรษฐกิจ ร่วมกับระบบการให้บริการภาครัฐโดยเฉพาะการให้บริการทางการแพทย์ที่รับผิดชอบโดยบริษัทประกัน ที่ซึ่งเป็นหน้าที่เชิงบังคับของพลเมืองที่ต้องจ่ายภาษีและประกันควบคู่ภายใต้การบังคับใช้ทางกฎหมาย ส่งผลให้พลเมืองสูงวัยที่เสียภาษีนั้น มีคุณภาพชีวิตที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่ามากหากเปรียบเทียบกับรัฐสวัสดิการในประเทศไทย ที่แม้ว่าจะจ่ายภาษีแบบมีลำดับขั้น ผู้สูงวัยทุกระดับฐานะในประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพางบประมาณส่วนตัวเป็นหลักในการดำรงชีวิต

3) ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศตัวอย่างการศึกษาสุดท้ายของงานวิจัย คือ ระบบจากประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่มีความสอดคล้องและมีนโยบายคล้ายคลึงกับประเทศไทยมากที่สุด เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยอย่างกระทรวงสาธารณสุข ได้ใช้งบประมาณส่งผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงวัยไปดูงานที่ประเทศดังกล่าวบ่อยที่สุด จากการพัฒนาระบบประกันสุขภาพในรูปแบบต่างๆ ของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นระบบประกันสังคม ระบบการให้บริการทางการแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการดูแลผู้สูงวัยภาครัฐและเอกชนที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ มีระบบบำนาญ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ระบบบำนาญแห่งชาติและระบบบำนาญพนักงาน ที่เป็นภาคบังคับในการได้รับเงินสนับสนุนและการดูแลจากภาครัฐเพื่อดูแลผู้สูงวัยระยะยาว ส่วนการดูแลค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาพยาบาลทั้งหมดดำเนินการภายใต้ระบบประกันสุขภาพแบบร่วมจ่าย (Co-payment) โดยประชาชนสูงวัยต้องร่วมจ่าย 10% ของรายจ่ายด้านการใช้บริการทางการแพทย์ในแต่ละครั้งที่ใช้บริการ

จากการที่จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นมาก ประเทศญี่ปุ่นจึงมีนโยบายสำคัญในการชะลอปัญหาด้านสุขภาพ คือ มีเบี้ยให้ผู้สูงอายุถนอมร่างกายของตนเอง เพื่อประหยัดงบประมาณจากการดูแลสุขภาพในระยะยาวรวมถึงการรักษาประชากรผู้สูงอายุ ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นสามารถประหยัดงบประมาณด้านการแพทย์และสามารถชะลอการป่วยของประชากรสูงอายุได้ในเวลาเดียวกัน

รูปแบบการจัดการแบบบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการดูแลผู้สูงอายุ

จากข้อมูลที่ศึกษา พบว่า ประเทศไทยนั้นยังคงมีปัญหาเรื่องการเข้าถึงระบบการให้บริการด้านสุขภาพจากสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ที่ดูแลและกำกับโดยหน่วยงานภาครัฐ ผู้วิจัยจึงนำเสนอปัญหาที่พบและวิธีการแก้ปัญหาภายใต้รูปแบบการจัดการแบบบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ใน 5 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1) รูปแบบการชะลอการสูงอายุ (การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ)

ระบบสาธารณสุขในประเทศไทยยังคงเน้นการดูแลรักษาเมื่อมีความเจ็บป่วย คือ แก้ปัญหาที่ปลายเหตุแต่ไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกัน หรือเน้นการใช้ชีวิตที่ถูกสุขลักษณะ มีการเสริมสร้างสุขภาพเพื่อป้องกันโรค การตรวจโรคประจำปีของบุคคลเพื่อป้องกันหรือการรักษาเบื้องต้นก่อนพบโรค ทำให้ผู้สูงอายุที่ร่างกายเสื่อมสภาพลงจึงมีโอกาสเจ็บป่วยค่อนข้างสูงโดยเฉพาะใน กลุ่มประชากรที่อาจไม่ได้มีการถนอมสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ระบบดังกล่าวนี้ย่อมส่งผลให้คุณภาพชีวิตประชากรสูงอายุอันประกอบไปด้วยร่างกาย จิตใจ ปฏิสัมพันธ์ในสังคม และสิ่งแวดล้อมนั้น ได้รับผลกระทบในวงกว้างและหลายมิติ

ดังนั้น การดูแลสุขภาพและการชะลอการสูงอายุในประชากร หรือ “การเตรียมความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจของประชากรสูงอายุจากนโยบายและภาคปฏิบัติจากภาครัฐ” จึงมีความสำคัญ โดยเป็นการป้องกันหรือแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ซึ่งจะช่วยรักษาสุขภาพ ชะลอปัญหาและลดปัญหาสุขภาพประชากรสูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถงบประมาณและยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรสูงอายุ

2) รูปแบบการบูรณาการระบบให้บริการสุขภาพ (การแก้ไขปัญหาที่กระบวนการ)

จากข้อมูลที่พบ หน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยไม่สามารถเติมเต็ม หรือให้บริการด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเทียบเท่ากับประเทศชั้นนำได้อย่างมีคุณภาพและเพียงพอสำหรับการดูแลคุณภาพชีวิตประชากรสูงอายุ ปัญหาที่ประเทศไทยยังไม่สามารถพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์อาจเป็นจากหลายปัจจัย ซึ่งอาจเป็นผลต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้องกันของการดูแลรักษาสุขภาพ ปัญหาในการเข้าถึงระบบการให้บริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาล นำไปสู่ความต้องการในการช่วยเหลือในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องสิทธิเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลของผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องจำนวนหรือที่ตั้งของโรงพยาบาลและ/หรือบุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอ ปัญหาเรื่องพาหนะและอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุในภาวะฉุกเฉิน ปัญหาเรื่องนโยบายและงบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และปัญหาเรื่องการประเมินผู้ให้บริการทางการแพทย์ต่อสถานประกอบการภาครัฐ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐต้องวิเคราะห์เพื่อแก้ไขและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุในสังคมต่อไป

แนวทางหนึ่งของการแก้ไขปัญหาข้างต้นจากผลสรุปของงานวิจัยนี้นั้น สามารถทำได้โดย “พัฒนาสิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการของประเทศไทยแก่ผู้สูงวัยในการยกระดับคุณภาพชีวิตแบบองค์รวม” โดยอาจนำรูปแบบและองค์ความรู้จากต่างประเทศมาใช้กับประเทศไทย เช่น ระบบการเก็บภาษีเฉพาะในช่วงวัยทำงาน เป็นเบี้ยสะสมเพื่อใช้ในวัยสูงวัย ระบบร่วมจ่ายในการดูแลสุขภาพ (co-payment) การเชื่อมต่อข้อมูลสำคัญด้านการแพทย์ระหว่างโรงพยาบาลและสถานประกอบการเพื่อยกระดับการดูแล สิทธิการเบิกจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ การเพิ่มและคำนวณจำนวนโรงพยาบาลให้เหมาะสมแก่ประชากรในแต่ละพื้นที่ การออกกฎหมายที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของประชากรสูงวัยให้อยู่ในระดับมาตรฐานเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต เช่น ให้บริการยานพาหนะและอุปกรณ์แก่ผู้สูงวัย การหาผู้ดูแลจากรัฐหรือจิตอาสาไปที่บ้านผู้สูงวัยที่มีความต้องการ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการด้านการแพทย์ในประเทศไทยยกระดับได้ทัดเทียมกับต่างประเทศที่มีคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยอยู่ในเกณฑ์ที่ดีอย่างยั่งยืน

3) รูปแบบที่ภาครัฐให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชน เพื่อดึงมาร่วมพัฒนา (การแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ)

ข้อมูลในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า โรงพยาบาลและสถานประกอบการดูแลผู้สูงวัยภาครัฐนั้น ไม่พร้อมและเพียงพอต่อความจำเป็นของประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมสูงวัยในปัจจุบัน ทั้งนี้ อาจเกิดจากการบริหารเชิงนโยบาย งบประมาณ ทำให้มีข้อจำกัดของสถานที่ให้บริการและจำนวนบุคลากร จากความไม่พร้อมดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดูแลผู้สูงวัย และอยู่ในเกณฑ์ต้องเร่งพัฒนา

แนวทางที่สามารถแก้ปัญหาได้ง่าย มีความรวดเร็ว ประหยัดงบประมาณ และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงในการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในสังคม คือ การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการดูแลผู้สูงวัย ในรูปแบบ “การเอื้อสิทธิแก่ภาคเอกชน” โดยการเชิญภาคเอกชนมาร่วมช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐในการขยายขอบเขตด้านการให้บริการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่สถานประกอบการดูแลผู้สูงวัยภาคเอกชนเพื่อเชิญให้ภาคเอกชนสนใจเข้าร่วมในการช่วยยกระดับการบริการด้านการแพทย์ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น สิทธิประโยชน์ด้านการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี การเชื่อมต่อระบบข้อมูลด้านสุขภาพระหว่างโรงพยาบาลและสถานประกอบการดูแลผู้สูงวัย การให้อำนาจแพทย์ในสถานประกอบการฯ เท่าเทียมกับแพทย์ในโรงพยาบาลในการดูแลผู้สูงวัย และ/หรือการเชื่อมต่อการให้บริการทางการแพทย์ระหว่างโรงพยาบาลและสถานประกอบการฯ

ทั้งนี้ ผู้รับประโยชน์สูงสุดจากการที่ภาครัฐให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชน เพื่อดึงมาร่วมพัฒนาดังกล่าวนั้น คือ ประชากรสูงวัยที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตจากการเข้าถึงสวัสดิการได้ง่ายขึ้น ซึ่งแม้จะไม่ได้รับจากภาครัฐโดยตรงแต่เป็นการสนับสนุนพิเศษโดยอ้อมจากภาครัฐผ่านทางภาคเอกชน

4) รูปแบบการลงทุนร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน)

การแก้ไขปัญหาทั้ง 3 ประการข้างต้น ได้แก่ การถนอมสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบการให้บริการด้านสุขภาพ และการเอื้อสิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนนั้น เป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุระหว่างกระบวนการ และปลายเหตุตามลำดับ มิได้เป็นการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างด้านการให้บริการในระยะยาว

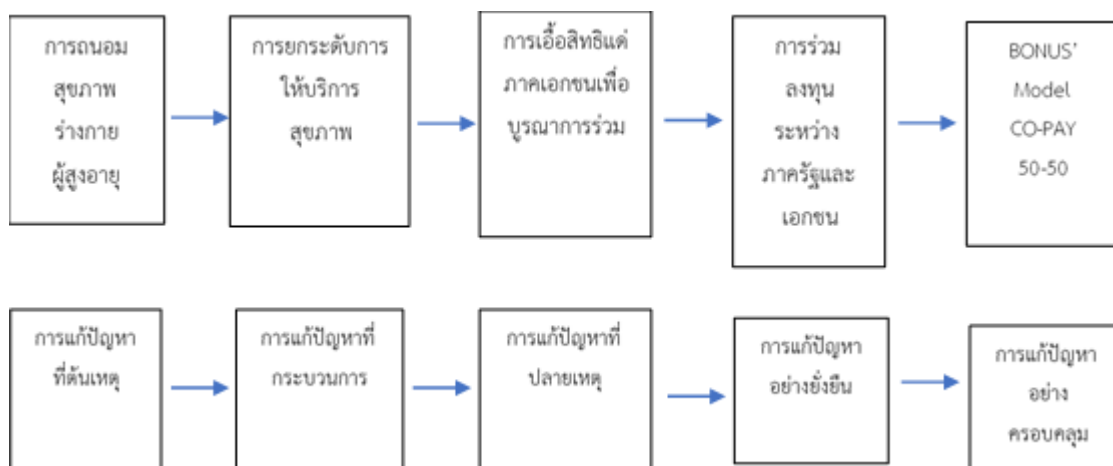
การแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตประชากรสูงอายุอย่างยั่งยืนนั้น อาจสามารถทำได้โดยการจัดการในรูปแบบแบบ “การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-Private Partnerships)” โดยลักษณะการร่วมลงทุนดังกล่าว ได้แสดงออกถึงการวางแผนในระยะยาวเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการ ให้มีมาตรฐานที่คล้ายคลึง หรือสามารถลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำด้านบริการและจำนวนระหว่างสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถตอบโจทย์ที่สำคัญด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยเป็นอย่างมาก หากพิจารณาจากสถานการณ์สังคมสูงอายุภายใต้บริบทเชิงจำนวนที่เพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรสูงอายุ และลักษณะครอบครัวเดี่ยวในประเทศไทย

ประโยชน์ที่จะได้จากการร่วมลงทุนดังกล่าว คือ ทุกฝ่ายต่างได้ประโยชน์ โดยหน่วยงานภาครัฐได้ขยายขอบเขตการให้บริการอย่างมีคุณภาพ และภาคเอกชนได้ทำธุรกิจเชิงบวก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินนโยบายในแต่ละองค์กร (กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, 2558) รูปแบบการร่วมลงทุนดังกล่าว จะทำให้ผู้สูงอายุที่มีความต้องการในการเข้ารับบริการในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ ที่ภาครัฐไม่สามารถจัดหาได้เพียงพอและการบริการจากบุคลากรที่มีจำกัดจากปัญหาด้านงบประมาณ ประโยชน์ที่ได้ คือ ประชากรสูงอายุสามารถเข้าถึงสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในราคาที่จับต้องได้และเพียงพอต่อความต้องการ แต่ในขณะเดียวกัน ประชากรสูงอายุยังสามารถรับบริการที่มีมาตรฐานเทียบเท่ากับสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชน มีการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน คือ นับเป็นการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิตประชากรสูงอายุในระยะยาว

5) รูปแบบ BONUS's Model Co-pay 50-50 (การแก้ไขปัญหาย่างครอบคลุม)

อ้างอิงจากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรูปแบบของการแก้ไขปัญหารูปแบบที่ 5 โดยเป็นแนวคิดที่ถูกคิดค้นโดยผู้วิจัยเอง ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาย่างครอบคลุม เพื่อปรับนโยบายการดูแลผู้สูงอายุเชิงคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม

การนำระบบการดูแลที่สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงด้วย “ระบบร่วมกันจ่าย (Co-pay 50-50)” ที่ครอบคลุมประชากรสูงอายุทุกคนในสังคมไทย จากการที่ให้ประชากรสูงอายุต้องร่วมจ่ายด้วยอัตราร้อยละ 50 และภาครัฐร่วมจ่ายด้วยอัตราร้อยละ 50 ดังตัวอย่างจากประเทศญี่ปุ่นที่ให้ประชากรผู้สูงอายุต้องร่วมจ่ายกับรัฐบาลด้วยในอัตราร้อยละ 10 ในขณะที่ภาครัฐร่วมจ่ายในอัตราร้อยละ 90 อย่างไรก็ตามในประเทศไทยซึ่งมีเศรษฐกิจและอัตราการเก็บภาษียังไม่ดีเท่าประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น อัตราดังกล่าวอาจพิจารณาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เช่น มีการร่วมจ่ายร้อยละ 50สำหรับค่าบริการด้านการแพทย์ทั้งในโรงพยาบาล สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐ เอกชน ผลที่ออกมาจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมทุกชนชั้นของประชากรสูงอายุในประเทศไทย

รูปที่ 2 แผนผังแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐ และเอกชนในประเทศไทย” สามารถอภิปรายผลจากการวิจัยและสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในต่างประเทศ
- 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการแบบบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการดูแลผู้สูงอายุ

การตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน

World Health Organizations (2021) เริ่มต้นด้วยความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” คือมนุษย์หลากหลายเพศที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และสถานภาพทางสังคมของแต่ละปัจเจกบุคคลที่มีอายุ 65 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ภายใต้นิยามตามมุมมองสภาพสังคมและสภาพร่างกายเป็นหลัก

โดยผู้สูงอายุสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะการใช้ชีวิตด้านกายภาพ คือ ติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียง ที่สามารถใช้ชีวิตในหมู่สังคม ใช้ชีวิตที่บ้าน และมีลักษณะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้แบบติดเตียง ของผู้สูงวัยแต่ละท่านตามลำดับ

ทว่าการยกระดับความสำคัญในผู้สูงอายุที่ใช้ชีวิตตามลักษณะข้างต้นนั้น เกี่ยวข้องกับ “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ” โดยตรง ที่ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต คือ 1) องค์ประกอบด้านร่างกาย (Physical Domain) 2) องค์ประกอบด้านจิตใจ (Psychological Domain) 3) องค์ประกอบด้าน

ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships Domain) และ 4) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Domain) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยดังกล่าว สามารถแยกลักษณะคุณภาพภายใต้มุมมองด้านคุณภาพชีวิตได้ตามสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและภาคเอกชนได้อย่างชัดเจน (กรมสุขภาพจิต, ม.ป.ป.)

จากการวิจัยด้านสถานภาพด้านร่างกายของผู้สูงวัยในสถานประกอบการนั้นพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการภาครัฐบาลนั้น แตกต่างกับสถานประกอบการภาคเอกชนที่จำนวนผู้ดูแลที่ต้องมีการดูแลตามหลักเกณฑ์ที่บังคับใช้ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 แบบครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ต้องมีการดูแลอัตราส่วน 1 คนดูแลต่อ 5 ผู้สูงอายุ เนื่องจากอัตราส่วนของผู้ช่วยพยาบาลซึ่งเป็นพนักงานดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการบ้านพักบางแคมีอัตราส่วน 1 ผู้ดูแล ต่อ 10-15 ของผู้สูงอายุในบ้านพักฯ และด้วยการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในสถานประกอบการโครงการสว่างนิเวศที่มีพันธกิจในการดูแลเฉพาะผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

ส่งผลให้มีมิติคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้สูงอายุจากอัตราส่วนคนดูแลไม่เพียงพอตามเกณฑ์ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดนั้น ผู้สูงวัยมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายที่ค่อนข้างต้องการการช่วยเหลือทั้งในด้านนโยบายใหม่และงบประมาณ ให้เพียงพอต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของคุณภาพชีวิต

ซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องแก่ทางคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้สูงวัยในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐเช่นเดียวกัน เนื่องจากข้อจำกัดทางพนักงานดูแลผู้สูงอายุและงบประมาณรายจ่ายค่าดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการบ้านพักบางแคในแต่ละวัน อยู่ที่ 57 บาทต่อผู้สูงอายุในแต่ละท่าน ที่ต้องบริหารให้ครบทั้งอาหาร 3 มื้อและของทานเล่น ตามข้อบังคับของพรบ. สถานประกอบเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้สูงอายุในสถานประกอบการภาครัฐบ้านพักฯนั้นมีอัตราที่ไม่มั่นคง จากการต้องแบ่งรับแบ่งสู้ด้านงบประมาณจากมูลนิธิบ้านพักบางแคที่ซึ่งมีงบประมาณค่อนข้างจำกัดจากปัญหาด้านนโยบายและงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ

แต่ในขณะเดียวกันนั้น สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชน ได้ทำตามกฎหมายภายใต้มุมมองการดูแลองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้สูงวัยที่ใช้บริการได้เป็นอย่างดีและตามมาตรฐานกฎหมายพรบ.ข้างต้น

ส่วนองค์ประกอบคุณภาพชีวิตอย่างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของสถานประกอบการนั้นพบว่า ทั้งสถานประกอบการภาครัฐบาลและเอกชน มีการให้บริการครบองค์แบบมีเงื่อนไข หรือกล่าวคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการภาครัฐและเอกชนนั้น มีปฏิสัมพันธ์อันดีจากกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการเดียวกัน เนื่องจากมีอายุและฐานะใกล้เคียงกันเลยมีทัศนคติ การพูดคุย แบบแผนการใช้ชีวิต ลักษณะครอบครัว และปัญหาทางชีวิตค่อนข้างคล้ายกัน ส่งผลให้การเข้าสังคมของผู้สูงอายุในสถานประกอบการเดียวกันนั้น มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี โดยมีเงื่อนไขตามลักษณะของสภาพร่างกายยังใช้ได้คือ ส่วนลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุที่ติดเตียงนั้น ดูจะเป็นข้อจำกัดด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยที่หลีกเลี่ยงมิได้

ด้านสภาพแวดล้อมภายใต้ขอบเขตคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยในสถานประกอบการนั้น จากการวิจัยพบว่า ทุกสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในภาครัฐและเอกชนนั้น มีมาตรฐานที่ค่อนข้างดีเยี่ยม เนื่องจากการออกแบบห้องและตัวตึก พื้นที่ใช้สอย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้สูงอายุสามารถใช้งานได้ ในแต่ละสถานประกอบการมีครบถ้วนตามพรบ.ฯ ซึ่งให้ประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตอย่างเต็มที่

จากการอภิปรายผลการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการภาครัฐอย่าง “บ้านพักผู้สูงอายุบางแค” และ “โครงการสว่างนิเวศ” นั้น มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ค่อยครบองค์ประกอบหรือกล่าวได้ว่า ภาครัฐได้ดำเนินการดำเนินนโยบายและภาคปฏิบัติแบบครบองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการด้วยคุณภาพที่ดีกว่าทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ ปฏิสัมพันธ์ในสังคม และสิ่งแวดล้อม หากเปรียบเทียบกับสถานภาคเอกชนอย่างบ้านพักผู้สูงอายุเพชรเกษมเนอร์สซิงโฮม และบ้านพักผู้สูงอายุซันไชน์เนอร์สซิงโฮมที่มีการให้บริการและการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยแบบครบองค์ประกอบคุณภาพชีวิตแบบดีเยี่ยมตามความต้องการของผู้อยู่อาศัยเป็นหลัก

การตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในต่างประเทศ

จากการศึกษานโยบายการดูแลผู้สูงอายุจากภาครัฐและเอกชนในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นนั้น สามารถสรุปนโยบายโดยการเปรียบเทียบกับนโยบายการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยได้ดังต่อไปนี้

1) ประเทศสวีเดน

เริ่มต้นที่ประเทศสวีเดน เป็นประเทศที่มีคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยอันดับต้นๆของโลก ผลจากการบริหารระบบรัฐสวัสดิและประกันสังคมที่ดีเยี่ยม โดยอัตราการเก็บภาษีของประชากรอยู่ที่ 50% ของรายได้ทั้งหมดของประชากร โดย 30% ของอัตราการเก็บภาษีจะถูกส่งไปที่ท้องถิ่นเพื่อพัฒนา และอีก 20% ของอัตราการเก็บภาษีจะเข้าสู่รัฐบาลกลาง ซึ่งเป็นรัฐสวัสดิการแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic) โดยการที่ภาครัฐได้จัดสรรสวัสดิการแก่ประชากรทุกคนอย่างเท่าเทียมและครบถ้วน (โกชม โกยทอง, 2565)

นอกจากนี้ระบบบำนาญของประเทศยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ บำนาญจากรายได้ทั่วไป บำนาญจากการทำงาน และบำนาญจากการลงทุนส่วนตัว ซึ่งประชากรสูงวัยที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปจะได้รับรัฐสวัสดิการตามอัตราการจ่ายภาษี ทว่าสำหรับประชากรที่มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่เสียภาษีนั้นจะได้รับเงินช่วยเหลือทดแทนจากรัฐบาลกลาง (Larsson & Thorslund, 2020)

นอกเหนือจากเงินบำนาญข้างต้นนั้น ทางรัฐยังได้จัดสวัสดิการให้แก่ประชากรสูงวัย คือ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เงินอุดหนุนผู้สูงอายุ การให้บริการจากบุคลากรทางการแพทย์ตามที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ สิ่งพื้นฐานในการดำรงชีวิต และส่วนลดในการเดินทางของผู้สูงวัย (Swedish Pensions Agency, 2021)

หากเปรียบเทียบรัฐสวัสดิการและเงินเกษียณตอนสูงวัยระหว่างประเทศสวีเดนและประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า ระบบรัฐสวัสดิการของไทยนั้นไม่สามารถเทียบกับระบบรัฐสวัสดิการของประเทศสวีเดน

ได้เลย โดยผู้สูงอายุในประเทศไทยที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป สามารถขอรับบริการต่างๆจากภาครัฐได้ แต่ด้วยเหตุผลสำคัญในการเข้าถึงสิทธิพิเศษต่างๆของผู้สูงวัยที่สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการฯได้ยาก เนื่องจากรัฐสวัสดิการในประเทศไทยนั้น เป็นรัฐสวัสดิการประเภทเสรีนิยม (Liberal) ที่หากประชาชนผู้เข้าไม่ถึงรัฐสวัสดิการ ต้องรับผิดชอบด้วยการซื้อประกันจากภาคเอกชนหรือหาทางเลือกในการเข้าถึงสิทธิรัฐสวัสดิการด้วยทางอื่นแทน (โกชม โกยทอง, 2565)

ผนวกเข้ากับการดูแลหลังเกษียณของผู้สูงวัยที่ไม่เสียภาษีไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ยกตัวอย่างเช่น เบี้ยช่วยเหลือผู้สูงอายุอยู่ที่ 600 -1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงวัย หรือการเข้ารักษาที่โรงพยาบาลที่ต้องรอคิวและระยะเวลาการนัดเพื่อพบแพทย์ที่ใช้เวลาค่อนข้างนาน ส่วนผู้สูงวัยที่มีฐานะปานกลางถึงฐานะดีในประเทศไทยนั้นจะเลือกอยู่ที่สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชน ซึ่งต่างจากประเทศสวีเดนที่ภาครัฐได้คุมอำนาจบริหารแบบเบ็ดเสร็จภายใต้นโยบายสนับสนุนผู้สูงวัยในประเทศ

2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

การให้ความสำคัญต่อสิทธิผู้สูงวัยในประเทศมหาอำนาจของโลกอย่างสหรัฐอเมริกา ที่เป็นดินแดนอิสระ (The Land of the freedom and independence) ส่งผลให้อุดมคติในการใช้ชีวิตของประชากรในประเทศมีแนวคิดที่อิสระต่อการกระทำทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอิสระด้านความคิด อิสระด้านการกระทำภายใต้กรอบของกฎหมาย อิสระด้านการเงินที่ใช้ช่องว่างของกฎหมายในการกระทำธุรการ และอิสระด้านการเลือกที่อยู่อาศัยในการใช้ชีวิตบั้นปลาย (Russell, 2024)

จากการเลือกรูปแบบการดำรงชีวิตบั้นปลายของผู้สูงวัยในประเทศนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 6 รูปแบบ คือ การอยู่บ้านของตนเอง การอยู่บ้านเช่า ที่พักเฉพาะผู้สูงอายุ สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ การส่งผู้ดูแลตามบ้าน และศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่มีสมองเสื่อมโดยเฉพาะ

ผนวกเข้ากับสิทธิประโยชน์แต่ละเมืองที่เสียภาษีถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งจากหลักประกันสังคม ระบบประกันสุขภาพ ระบบบำนาญ โปรแกรมช่วยเหลือด้านการแพทย์ เครื่องนุ่งห่ม การช่วยเหลือด้านอาหาร ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ส่งผลให้ประชากรสูงวัยสามารถเลือกชีวิตบั้นปลายได้อย่างอิสระ หรือกล่าวคือ พลเมืองสูงวัยที่เสียภาษีถูกต้องตามกฎหมายสามารถพึ่งพิงพาเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลตอนเกษียณในการดูแลชีวิตทั้งหมด หรืออยู่ด้วยเงินตัวเองสำหรับประชากรสูงวัยที่มีฐานะค่อนข้างดี อุดมคติด้านอิสระการใช้ชีวิตข้างต้นนั้นได้นำไปการบริหารรัฐสวัสดิการภายในประเทศสู่ระบบบริหารงานสวัสดิการแบบเสรีนิยม (Liberal) ที่มีกลไกทางการจัดสรรสวัสดิการแห่งรัฐขั้นพื้นฐานเพียงพอต่อประชากรที่เข้าถึงเท่านั้น (โกชม โกยทอง, 2565)

จากข้อมูลด้านรัฐสวัสดิการของประเทศสหรัฐอเมริกาข้างต้น หากเปรียบเทียบกับรัฐสวัสดิการในประเทศไทยสามารถสรุปได้ว่า ระบบประกันสังคมและรัฐสวัสดิการสำหรับพลเมืองสูงวัยที่เสียภาษีถูกต้องตามกฎหมายนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นไปทางเศรษฐกิจ ร่วมกับระบบการให้บริการภาครัฐ

โดยเฉพาะการให้บริการทางการแพทย์ที่มีการจ่ายให้โดยบริษัทประกัน ที่ซึ่งเป็นหน้าที่เชิงบังคับของพลเมืองที่ต้องจ่ายภาษีและประกันควบคู่ภายใต้การบังคับใช้ทางกฎหมาย ส่งผลให้พลเมืองสูงวัยที่เสียภาษีนั้น มีคุณภาพชีวิตที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่ามากหากเปรียบเทียบกับรัฐสวัสดิการในประเทศไทย ที่แม้ว่าจะจ่ายภาษีแบบมีลำดับขั้น ผู้สูงอายุทุกระดับฐานะในประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพางบประมาณส่วนตัวเป็นหลักในการดำรงชีวิต

3) ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศตัวอย่างการศึกษาสุดท้ายของงานวิจัย คือนโยบายจากประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับนโยบายในประเทศไทยมากที่สุด เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยอย่างกระทรวงสาธารณสุข ได้ใช้งบประมาณส่งผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุไปดูงานที่ประเทศดังกล่าวบ่อยที่สุด จากการพัฒนาระบบประกันสุขภาพในรูปแบบต่างๆ ของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นระบบประกันสังคม ระบบการให้บริการทางการแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชนที่มีความคล้ายคลึงกัน

โดยวิวัฒนาการจากระบบการดูแลค่าใช้จ่ายทั้งหมดภายใต้ระบบประกันสุขภาพสู่การร่วมจ่าย (Co-payment) จากประชาชนสูงวัยที่ 10% ของรายจ่ายด้านการให้บริการทางการแพทย์ในแต่ละครั้งที่ใช้บริการด้านการแพทย์ ผนวกเข้ากับนโยบายที่สำคัญในการชะลอด้านจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นมากอย่างมีนัยยะด้วยการออกนโยบายเบี่ยงป้องกันการดูแลระยะยาวให้ผู้สูงอายุดูแลร่างกายของตนเอง เพื่อการชะลอปัญหาด้านสุขภาพและประหยัดงบประมาณจากระบบการรักษาจากประชากรผู้สูงอายุ ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นสามารถประหยัดงบประมาณด้านการแพทย์และสามารถชะลอการป่วยของประชากรสูงวัยได้ในเวลาเดียวกัน (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ ประเทศญี่ปุ่น, 2562)

ส่วนระบบบำนาญของประเทศญี่ปุ่นนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ระบบบำนาญแห่งชาติและระบบบำนาญพนักงาน ที่เป็นภาคบังคับในการได้รับเงินสนับสนุนและการดูแลจากภาครัฐเพื่อดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Takayama, 2011)

จากการศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นนั้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการแนวทางการดูแลคุณภาพชีวิตของประเทศสวีเดนนั้น เป็นการจัดการแบบรวมอำนาจการบริหารรัฐสวัสดิการแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic) ไว้ที่ภาครัฐ ที่จะกระจายการให้บริการรัฐสวัสดิการแบบเท่าเทียม โดยมีพื้นฐานการจ่ายภาษีที่ค่อนข้างสูงเพื่อสนับสนุนงบประมาณด้านการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศหลังเกษียณ

ซึ่งแตกต่างกับแนวทางการดูแลประชากรสูงวัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการบริหารรัฐสวัสดิการแบบเสรีนิยม (Liberal) ที่ประชากรสูงวัยในประเทศสามารถมีอิสระในการเลือกใช้ชีวิตบั้นปลายที่หลากหลาย และจำกัดประชากรสูงวัยแค่เพียงบางกลุ่มในการเข้าถึงบริการรัฐสวัสดิการจากภาครัฐ

นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นนั้น เป็นรูปแบบของการบริหารแบบนโยบายสอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงของจำนวนประชากรสูงวัยและงบประมาณของ

ประเทศในขณะนั้น ส่งผลให้การบริหารงานและนโยบายของประเทศที่มีการดูแลด้านการให้บริการทั้งหมดจากภาครัฐสู่การออกนโยบายร่วมกับจ่าย (Co-payment) จนถึงการสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลแก่ประชากรสูงวัยในการถนอมร่างกายเพื่อลดการป่วยและประหยังบประมาณในประเทศระยะยาว

การตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการแบบบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการดูแลผู้สูงอายุ

ปัจจุบันนี้ต้องยอมรับความจริงที่ว่าประเทศไทยนั้นยังคงมีปัญหาเรื่องการเข้าถึงระบบการให้บริการด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลและสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ที่ดูแลและกำกับโดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น การรอคิวของผู้สูงวัยที่นัดหมอเพื่อตรวจในโรงพยาบาลภาครัฐ การรอคิวของผู้สูงวัยเพื่อเข้ารับบริการในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐ การเข้าถึงระบบประกันสุขภาพ หรือการเข้าถึงรัฐสวัสดิการสิทธิที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยระหว่างการรอนั้น ยังคงเป็นคำถามที่ไม่มีคำตอบว่าจะจบสิ้นหรือมีการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยเมื่อใด ทั้งที่มีการบริหารจากรัฐบาลและกระทรวงที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลนโยบายและภาคปฏิบัติต่อประชากรสูงวัยในประเทศไทยโดยเฉพาะ

จากปัญหาหลากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นการผิดเปลี่ยนรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย จึงทำให้นโยบายและการปฏิบัติของพนักงานภาครัฐเปลี่ยนไปตามผู้บริหาร งบประมาณของประเทศที่ไม่สามารถเก็บภาษีได้ในอัตราที่เหมาะสมกับจำนวนประชากร ปัญหาด้านการคอร์รัปชันในหน่วยงานรัฐบาล และการออกนโยบายไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่มีผู้ปฏิบัติหน้างานให้ความคิดเห็นนั้น ได้ส่งผลโดยตรงกับคุณภาพชีวิตประชากรในประเทศโดยเฉพาะประชากรสูงวัย

นอกจากนี้ หากมองย้อนไปที่จุดเริ่มต้นของปัญหาด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตของประชากรสูงวัยในประเทศนั้น กลุ่มประชากรดังกล่าวมิได้มีการถนอมสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี การแก้ปัญหาของระบบสาธารณสุขในประเทศไทยยังคงเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ หรือกล่าวคือ ประชากรสูงวัยมีโอกาสป่วยค่อนข้างสูง เนื่องจากจากนโยบายและการเข้าถึงการให้บริการสุขภาพของภาครัฐที่ไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงการตรวจโรคประจำปีเพื่อป้องกัน หรือเป็นการรักษาเบื้องต้นเพื่อหาแนวทางการใช้ชีวิตก่อนพบโรคร้ายแรง โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดคือการการชะลอความสูงวัยในประชากร ส่งผลให้วิธีการแก้ปัญหาอันดับแรกคือ “การเตรียมความพร้อมด้านสภาพร่างกายและจิตใจของประชากรสูงวัยจากนโยบายและภาคปฏิบัติจากภาครัฐ” โดยมีจุดประสงค์ในการชะลอปัญหาและยืดเวลาการเจ็บป่วยของประชากรสูงวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยได้เป็นอย่างดี

การแก้ไขปัญหาวិธีการที่ 2 นั้นเป็นการยกระดับในช่วงกระบวนการของการแก้ไขปัญหา เป็นสาเหตุจากผลกระทบต่อเนื่องด้านการเข้าถึงระบบการให้บริการทางการแพทย์ ซึ่งสามารถชี้ให้เห็นได้ชัดว่า หน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยไม่สามารถเติมเต็ม หรือให้บริการด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยเทียบเท่ากับประเทศชั้นนำที่มีระดับรัฐสวัสดิการต่อผู้สูงอายุอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ด้วยปัญหาที่หลากหลายและไม่ได้แก้ไขอย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างโรงพยาบาลและสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องสิทธิเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลของผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องจำนวนและค่าตอบแทนของบุคลากรทางการแพทย์ ปัญหาเรื่องจำนวนโรงพยาบาลไม่เพียงพอ ปัญหาเรื่องพาหนะและอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุมีภาวะฉุกเฉิน ปัญหาเรื่องนโยบายและงบประมาณไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง หน่วยงานภาครัฐต้องเร่งแก้ไขเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น การขาดบุคลากรทางการแพทย์มากเกินไปในแต่ละโรงพยาบาล ส่งผลให้บริการด้านการแพทย์ต่อประชากรผู้สูงอายุมีปัญหาไม่ครอบคลุมหรือเข้าถึงยาก ซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องจากการให้งบประมาณไม่เพียงพอจากหน่วยงานภาครัฐสู่โรงพยาบาล (วรธา มงคลสืบสกุล, 2565)

ส่วนการแก้ไขปัญหาข้างต้นจากผลสรุปของงานวิจัยนี้ สามารถทำได้โดย "พัฒนาสิทธิขั้นพื้นฐานและรัฐสวัสดิการของประเทศไทยแก่ผู้สูงอายุในการยกระดับคุณภาพชีวิตแบบองค์รวม" โดยเน้นการสร้างระบบ Co-payment (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ ประเทศญี่ปุ่น, 2562) และการนำองค์ความรู้จากต่างประเทศมาใช้กับประเทศไทยอย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการระบบการเก็บภาษี การเชื่อมต่อข้อมูลสำคัญด้านการแพทย์ระหว่างโรงพยาบาลและสถานประกอบการเพื่อยกระดับการดูแล สิทธิการเบิกจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ การเพิ่มเงินค่าตอบแทนให้บุคลากรทางการแพทย์เพื่อดึงดูดบุคลากร การเพิ่มและคำนวณจำนวนโรงพยาบาลให้เหมาะสมแก่ประชากรในแต่ละพื้นที่ การออกกฎหมายเพื่อเอื้อต่อคุณภาพชีวิตประชากรผู้สูงอายุในระดับมาตรฐาน และการให้บริการยานพาหนะและอุปกรณ์แก่ผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการด้านการแพทย์ในประเทศไทยให้ยกระดับได้ทัดเทียมกับต่างประเทศที่มีคุณภาพชีวิตประชากรผู้สูงอายุอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

การแก้ไขปัญหาวิธีการที่ 3 ทำได้โดย "การเอื้อสิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชน" สาเหตุจากการต้องยอมรับความจริงของหน่วยงานรัฐบาลที่ว่า สถานประกอบการภาครัฐทั้งโรงพยาบาลและสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุนั้น ไม่พร้อมต่อการตอบโจทก์ของปัญหาด้านสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักในการตอบคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยที่อยู่ในเกณฑ์ต้องเร่งพัฒนา จากการไม่พร้อมด้านการบริหารเชิงนโยบาย งบประมาณ จำนวนบุคลากรและภาคปฏิบัติ ส่งผลลัพท์ต่อประชากรผู้สูงอายุจากการที่หน่วยงานดังกล่าว ได้แก้ปัญหาและวางแผนอย่างไม่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม หนึ่งในวิธีการแก้ปัญหาที่เร็วที่สุด คือการให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการดึงภาคเอกชนมาร่วมช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐในการขยายขอบเขตและสถานบริการเพื่อให้บริการทางการแพทย์ หรือกล่าวคือ ออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่สถานประกอบการภาคเอกชนเพื่อดึงให้ภาคเอกชนสนใจเข้าร่วม ไม่ว่าจะเป็นสิทธิประโยชน์ด้านการยกเว้นภาษี การเชื่อมต่อระบบข้อมูลด้านสุขภาพระหว่างโรงพยาบาลและสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ การให้อำนาจแพทย์ในสถานประกอบการเท่าเทียมกับแพทย์ในโรงพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุ และ/หรือการเชื่อมต่อการให้บริการทางการแพทย์ระหว่าง

โรงพยาบาลและสถานประกอบการฯ โดยมีจุดประสงค์สูงสุด คือการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

จากการแก้ไขปัญหาทั้ง 3 ประการข้างต้นได้แก่ การถนอมสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบการให้บริการด้านสุขภาพ และการเอื้อสิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนนั้น เป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุระหว่างกระบวนการ และปลายเหตุตามลำดับ ทว่าการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างยั่งยืนนั้น ทำได้โดย “การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน” เป็นการแก้ไขปัญหาข้อที่ 4 โดยการลงทุนลักษณะดังกล่าวจะแสดงออกถึงการวางแผนในระยะยาวเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานคล้ายคลึงกันระหว่างสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นการตอบโจทก์ที่สำคัญของสังคมสูงวัยในประเทศไทยเป็นอย่างมาก จากสถานการณ์ด้านจำนวนประชากรสูงวัยที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะ และการเพิ่มจำนวนของลักษณะครอบครัวเดี่ยวในสังคม

ผนวกเข้ากับผลประโยชน์ที่จะได้จากการร่วมลงทุนดังกล่าว ที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์จากการที่หน่วยงานภาครัฐได้ขยายขอบเขตการให้บริการ และภาคเอกชนได้กำไร ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินนโยบายในแต่ละองค์กร (กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, 2558)

ส่งผลให้การแก้ปัญหายั่งยืนจากการลงทุนสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชนนั้น มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง หากคำนึงถึงบริบทแวดล้อมภายใต้สถานการณ์อย่าง ภาวะเศรษฐกิจ และภาวะสังคมสูงวัยในประเทศไทย

การแก้ไขปัญหาสุดท้าย หรือการแก้ไขปัญหาข้อที่ 5 คือการแก้ปัญหาย่างครอบคลุม เนื่องจากการแก้ปัญหาข้างต้นทั้ง 4 ข้อนั้น ยังก่อให้เกิดประชากรสูงวัยชายขอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรสูงวัยที่ยังเข้าไม่ถึงการให้บริการด้านสุขภาพ และหน่วยงานภาครัฐไม่มีงบประมาณเพียงพอต่อการให้บริการทุกความต้องการของประชากรสูงวัย ส่งผลให้การนำวิธีการที่ประสบความสำเร็จในการดูแลสุขภาพประชากรสูงวัยในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการจ่ายค่าเบี้ยประกันสุขภาพจากประชากรสูงวัย และการร่วมกันจ่ายค่ารักษาพยาบาล โดยให้ประชากรสูงวัยร่วมรับผิดชอบค่ารักษาพยาบาลร่วมกับภาครัฐที่อัตราส่วนร้อยละ 10 ต่อ ภาครัฐร้อยละ 90 ของค่ารักษาพยาบาลในแต่ละครั้ง (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ ประเทศญี่ปุ่น, 2562) มาปรับประยุกต์อัตราส่วนของการร่วมกันจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้เข้ากับบริบททางเศรษฐกิจและนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยนั้น เป็นเรื่องที่ เหมาะสม และน่าจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงหากด้านนโยบายและการบริหารจากหน่วยงานภาครัฐใกล้เคียงที่สุดที่ โดยกำหนดอัตราส่วนของการร่วมกันจ่ายอยู่ที่ร้อยละ 50 ต่อ ภาครัฐ 50 ของค่ารักษาพยาบาลทั้งหมด ซึ่งจะถูกเรียกตามการคิดค้นของผู้วิจัยว่า BONUS's Model (CO-PAY 50-50)

ด้วยวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ จะสามารถทำให้หน่วยงานภาครัฐที่ไม่มียงบประมาณเพียงพอ สามารถประหยัดงบประมาณต่อหัวในการให้บริการด้านการแพทย์ รวมถึงเพิ่มและขยายขอบเขตการให้บริการด้านการแพทย์สู่ประชากรสูงวัยให้มีโอกาสเข้าถึงบริการด้านการแพทย์มากขึ้นอีกด้วย

สรุปได้ว่า การศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยจากองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ ร่างกาย จิตใจ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม นั้น พบว่า สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐนั้นยังมีช่องว่างของการพัฒนาและปรับปรุง โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ซึ่งต่างจากคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชนที่มีองค์ประกอบอันครบถ้วน

นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตจากการดูแลผู้สูงอายุในต่างประเทศอย่าง สวีเดน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นนั้น อยู่ในเกณฑ์ดีมาก จากการเปรียบเทียบคุณภาพประชากรสูงวัยในแต่ละประเทศ ทั้งในด้านรัฐสวัสดิการขั้นพื้นฐานปัจจัย 4 การให้บริการและการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ ระบบบำนาญ ระบบประกันสุขภาพ การให้เงินสนับสนุนอย่างเพียงพอสำหรับผู้เสียภาษี อีกระบบการเลือกในชีวิตรับบำนาญ ความเพียงพอของสถานที่และบุคลากรต่อความต้องการจากประชากรสูงวัย และการเสนอองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างครบถ้วน

ผนวกเข้ากับข้อสรุปของแนวทางการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนที่สามารถสรุปได้จากการแก้ปัญหาดังกล่าวของปัญหา กระบวนการของปัญหา ปลายทางของปัญหา การแก้ปัญหายั่งยืน และการแก้ปัญหาอย่างครอบคลุม จากการถนอมร่างกายและสุขภาพของประชากรสูงวัย การยกระดับบริการทางการแพทย์ การเอื้อสิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนเพื่อบูรณาการร่วมกัน การลงทุนร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการเสนอระบบการร่วมกันจ่ายภายใต้ BONUS's Model ตามลำดับ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีจุดประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการแสวงหาคำตอบเชิงนโยบาย และวิธีการแก้ไขปัญหายุกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ภายในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย จากปัญหา 3 ด้านที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านการเข้าถึงระบบและการบริการให้บริการด้านสุขภาพ และปัญหาที่หน่วยงานภาครัฐเสนอสถานที่และบริการไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรสูงวัย

โดยจากการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่มย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาระบบการดูแลศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค 2) การศึกษาระบบการดูแลโครงการคอนโด สว่างคิโนเวส 3) การศึกษาระบบการดูแลบ้านพักผู้สูงอายุ เพชรเกษมเนอร์สซิงโฮม 4) การศึกษาระบบการดูแลบ้านพักผู้สูงอายุ ชันโซเนอส์ซิงโฮม 5) การศึกษาและสอบถามนักวิชาการด้านนโยบายผู้สูงอายุในไทย และ 6) การศึกษาและ

วิเคราะห์ผู้สูงอายุและญาติผู้สูงอายุผู้ใช้บริการสถานประกอบการเอกชนและรัฐบาล เพื่อให้ได้คำตอบพร้อมกับการนำตัวเข้าไปทำงานด้านการบริหารสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชนของผู้วิจัยเอง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษารูปแบบแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นที่มีอัตราคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยในประเทศอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ผนวกเข้ากับการทบทวนคำตอบในการแก้ปัญหาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเจียรนัยข้อมูลข้างต้นออกมาเป็น วิธีแก้ปัญหาด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย

โดยผลงานวิจัยพบว่า ปัจจุบันนี้ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชากรสูงวัยในประเทศไทยได้อยู่ในระดับที่คงที่ต่อการเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวคือหน่วยงานภาครัฐยังคงไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรสูงวัยอันประกอบไปด้วยองค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสถานที่ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อประชากรสูงวัยในการดำรงชีวิต จากการศึกษาคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยที่อาศัยในสถานประกอบการภาครัฐและเอกชนในประเทศ การศึกษาการดูแลผู้สูงอายุจากภาครัฐและเอกชนในต่างประเทศ และแนวทางการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการดูแลผู้สูงอายุ พบคำตอบของการแก้ปัญหาในงานวิจัยภายใต้หัวข้อ “รูปแบบและกระบวนการในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐ” ว่าการชะลอสุขภาพของประชากรสูงวัย การบูรณาการและปรับปรุงระบบการให้บริการด้านสุขภาพ การเอื้อสิทธิแต่ภาคเอกชนในการดึงมาช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต การลงทุนร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการนำเสนอระบบร่วมกันจ่าย (Co-pay 50-50)” (BONUS’s Model) คือคำตอบที่สามารถปฏิรูประบบสุขภาพและสร้างนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศได้

ข้อเสนอแนะ

1) จากกรณีศึกษาในครั้งนี้ ได้อธิบายถึงแนวทาง วิธีการ และรูปแบบ อันเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการรังสรรค์แนวคิด นโยบายการลงทุน และนวัตกรรมใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่อาศัยในสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน แต่ภายหลังจากที่เกิดการยกระดับดังกล่าวแล้ว ควรมีการศึกษาค้นคว้าเพื่อต่อยอดด้านนวัตกรรมที่ยั่งยืนในการถนอมและประยุกต์ใช้กับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในประเทศไทยให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

2) พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 ได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดรูปธรรมได้จริง แต่ยังคงมีช่องว่างสำหรับการปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาได้อีกมาก โดยเฉพาะช่องว่างอย่าง การห้ามหมอนิพนธ์ปรับเปลี่ยนขนาดการให้ยา การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาในศูนย์ที่ต้องขออนุญาตกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ การบริหารพนักงานในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ การไปดูลานของราชการในต่างประเทศแต่ก่อให้เกิดประโยชน์ไม่ได้ตามความคาดหวังของประชาชน และการเชื่อมต่อฐานข้อมูลผู้สูงวัยระหว่างภาครัฐ

และเอกชน ยังคงเป็นคำถามของผู้ใช้บริการในสถานประกอบการสุขภาพจวบทุกวันนี้ ส่งผลให้การวิจัยค้นคว้า ครั้งถัดไปเพื่อแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในการยกระดับคุณภาพชีวิตนั้นจำเป็นอย่างยิ่งยวด

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปในเรื่องของความยั่งยืนในนโยบาย งบประมาณ และ กฎกระทรวงทุกกระทรวงให้สอดคล้องกัน เพื่อการบูรณาการร่วมกันให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงใน สังคมไทย (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ, 2566) ยกตัวอย่างเช่น เบี้ยเลี้ยงผู้สูงอายุที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็น จริงทางเศรษฐกิจ หรือระบบประกันสุขภาพที่ยังคงเป็นคำถามต่อการรอคิวเข้ารับบริการของผู้สูงวัยในการใช้ บริการกับโรงพยาบาลและสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุภาครัฐ เพื่อมีเป้าหมายสุดท้ายคือการยกระดับ คุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในประเทศอย่างร่างกาย จิตใจ สังคม ปฏิสัมพันธ์และ สภาพแวดล้อมของผู้สูงวัยได้อย่าง แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *อว. พาไปดู 6 นวัตกรรมสำหรับสังคมสูงวัย ที่ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ของ "คนวัยเก๋า" พัฒนาโดย NIA*. สืบค้นจาก <https://www.mhesi.go.th/index.php/en/all-media/infographic/7552-650630general.html>
- กันยารัตน์ จันทร์สว้าง. (2564). การจัดสวัสดิการของรัฐเพื่อรับรองสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนิติศาสตร์และสังคม ท้องถิ่น*, 6(1), 163-184.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). *ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ ยังขยายขึ้นต่อเนื่อง 3 ปี เล็งโอกาสขยายธุรกิจที่เกี่ยวข้อง*. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469420217
- กมลมาลัย ไชยศิริธัญญา. (2558). การบริหารจัดการศึกษาแบบรัฐร่วมเอกชน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(1), 95-108.
- จิระวัฒน์ ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์, วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์, ยศ วัชรคุปต์, พลอย ธรรมภิรานนท์, นุชพนิต นาคพิทักษ์, พลิชฐ์ พัจนา, . . . และวรรัตน์ บุญรัตนกรกิจ. (2559). *โครงการการสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ในมิติการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเงินของ ประชากร*. สืบค้นจาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:58424
- ณัฐกานต์ อมาตยกุล. (2561). *รายงาน: บ้านหลังสุดท้าย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)*. สืบค้น จาก <https://knowledgefarm.tsri.or.th/the-last-home/>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2567). *Aging Focus: จัปตาสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย*. สืบค้นจาก https://thaitgri.org/?p=40236&fbclid=IwY2xjawKD0TlleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETfkdEtvUEp6dmw1bUI3RIEyAR4BBG4FOTOVXHmlnFKQHYIQ4JVLwRzZ6Pq62ABSzqJKPBM-CVHP1YqTA3msiA_aem_lqAUjeNMw5ozjIY2MQVxLA
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). *พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559*. เล่ม 133 ตอนที่ 22 ก หน้า 1-16 ประกาศใช้ 27 มีนาคม 2559.
- วรธา มงคลสืบสกุล. (2565). การเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข: ภาพสะท้อนและความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเปราะบางทางสังคม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 6(1), 55–69. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh/article/view/257255>
- สำนักข่าว Thai PBS. (2568). *ประกันสุขภาพเปลี่ยน! Copayment คืออะไร ทำไมต้องจ่ายร่วม?* สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/348438>
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ ประเทศญี่ปุ่น. (2562). *วิวัฒนาการระบบประกันสังคม ผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่น*. สืบค้นจาก www.ditp.go.th/contents_attach502424502424.pdf
- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ. (2566). *การบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง: การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มผู้สูงอายุ) พ.ศ. 2565 – 2569*. สืบค้นจาก <https://eh.anamai.moph.go.th/th/elderly-manual/download/?did=209360&id=103506&reload=>
- Larsson, K., & Thorslund, M. (2020). Aging in Sweden: Local and national perspectives on care for older people. *International Journal of Social Welfare*, 29(4), 324-333. <https://doi.org/10.1111/ijsw.12411>
- United Nation. (2024). *World Population Prospects 2024: Summary of Results*. Retrieved from <https://desapublications.un.org/publications/world-population-prospects-2024-summary-results>
- Russell, N. (2024). *Why this aging millennial still loves America, even if Gen Z doesn't get it? Our constitutional freedoms, coupled with America's free market, have propelled our nation to extraordinary success by most metrics*. Retrieved from <https://www.usatoday.com/story/opinion/columnist/2024/07/03/america-freedom-fourth-of-july-patriot/74269852007>
- Swedish Pensions Agency. (2021). *The Swedish pension system*. Retrieved from <https://www.pensionsmyndigheten.se/other-languages/english/the-swedish-pension-system>

Takayama, N. (2011). Pension coverage in Japan. *The Geneva Papers on Risk and Insurance-Issues and Practice*, 36(4), 662-677.

World Health Organizations. (2021). *Ageing and Health*. Retrieved from
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>